

WYTYCZNE DO PRZYGOTOWANIA STUDIUM WYKONALNOŚCI

Głównym celem „Studium Wykonalności” (SW) jest potwierdzenie zasadności realizacji projektu, w tym jego zgodności z celami Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko na lata 2021-2027 (FEnIKS), dokumentami o charakterze strategicznym, optymalnej wysokości dotacji z EFRR, a także określenie, czy zadanie możliwe jest do zrealizowania, biorąc pod uwagę wymogi wykonalności i trwałości efektów projektu. Zasadność musi dotyczyć wszystkich elementów projektu. Koszty realizacji części projektu, odnośnie której nie wykazano zasadności, zostaną uznane za niekwalifikowane.

Spis treści

1. TYTUŁ PROJEKTU	4
2. WNIOSKODAWCA	4
2.1 Wnioskodawca i partnerzy	4
2.2 Uzasadnienie i prawidłowość wyboru partnerów	5
2.3 Zdolność Wnioskodawcy do realizacji projektu	6
3. INFORMACJE O PROJEKCIE	7
3.1 Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	7
3.2 Lokalizacja	8
3.3 Określenie obszaru wsparcia projektu	9
3.4 Analiza opcji technicznych	9
3.5 Zakres rzeczowy projektu	11
3.6 Opis techniczny	14
3.7 Prawna wykonalność inwestycji	15
3.8 Wpływ projektu na klimat i adaptacja do zmian klimatu	16
4 ZGODNOŚĆ PROJEKTU Z CELAMI WSPARCIA	20
4.1 Realizacja działań miękkich w trakcie realizacji projektu	20
4.2 Wsparcie procesu transformacji cyfrowej	22
4.3 Partycypacja społeczna w podejmowaniu decyzji dotyczących projektu	22
4.4 Włączenie społeczne i rozwój innowacji społecznych	23
4.5 Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu – poprawność i wiarygodność analizy popytu .	23
4.6 Zgodność projektu z „Europejskimi Zasadami Jakości dla finansowanych przez UE interwencji o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe”	25
4.7 Zgodność z zasadami Nowego Europejskiego Bauhaus	26
4.8 Rozwiązania dla osób ze szczególnymi potrzebami	29
4.9 Wpływ na rozwój turystyki w regionie	30
4.10 Zastosowanie w projekcie elementów z zakresu ochrony środowiska i klimatu	30
4.11 Oferta kulturalno – edukacyjna	31
4.12 Współpraca z podmiotami zewnętrznymi w realizacji oferty kulturalno-edukacyjnej po zakończeniu projektu	33
4.13 Nowa przestrzeń do prowadzenia działalności kulturalnej, edukacji kulturalnej lub edukacji społecznej	33
4.14 Rozwój widowni – projekt uwzględnia zidentyfikowane potrzeby odbiorców	34
4.15 Analiza ryzyka/Plan zarządzania ryzykiem	35

str. 2

4.16 Analiza Wrażliwości.....	36
4.17 Zwiększenie dostępności on-line	37
4.18 Budowanie synergii z programem Kreatywna Europa lub ESF+.....	37
4.19 Oddziaływanie projektu – budowanie potencjału miejsca po zakończeniu projektu.....	38
4.20 Podniesienie atrakcyjności oferty turystycznej.....	38
4.21 Stan zachowania zabytku	39
4.22 Zastosowanie elementów edukacji ekologicznej w projekcie	39
4.23 Zgodność projektu ze Strategią Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB)	39
4.24 Współpraca z partnerami z innych państw	40
4.25 Projekt realizowany na obszarze strategicznej interwencji (OSI) wskazanym w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR).....	40
4.26 Projekt wynikający z zapisów strategii terytorialnej (ZIT lub IIT), strategii rozwoju ponadlokalnego albo wynikający z dokumentów strategicznych i/lub planistycznych powstałych w ramach współpracy samorządów.....	41
4.27 Zgodność projektu z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej (KPP) oraz z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych (KPON).....	41
5. WSKAŹNIKI.....	42
5.1 Wskaźniki produktu	42
5.2 Wskaźniki rezultatu	45
5.3 Nowe miejsca pracy utworzone po zakończeniu projektu w tym, miejsca pracy dla osób z niepełnosprawnościami, seniorów, mniejszości narodowych	47
6. HARMONOGRAM REALIZACJI.....	48
7. ANALIZA FINANSOWA/EKONOMICZNA.....	48
7.1 Metodyka szacowania maksymalnego poziomu pomocy	51
8. PLAN FINANSOWANIA.....	52
9. OCENA DŁUGOTERMINOWEJ TRWAŁOŚCI FINANSOWO-INSTITUCJONALNEJ PROJEKTU.....	53
9.1 Struktura zarządzania	53
9.2 Sposób funkcjonowania powstałej infrastruktury.....	53
9.3 Analiza trwałości finansowej.....	54
10. PODSUMOWANIE	55

1. TYTUŁ PROJEKTU

Tytuł powinien identyfikować projekt, a jednocześnie nie powielać tytułu innych projektów realizowanych przez Wnioskodawcę lub przez inne podmioty. Musi trafnie oddawać sens przedsięwzięcia, być prosty, zrozumiały dla wszystkich i niezbyt długi (maksymalna długość to 1000 znaków, jednak zalecamy, by tytuł nie przekraczał 150 znaków).

Tytuł należy sformułować z użyciem prostego języka i unikać skrótów, żargonu oraz języka specjalistycznego czy terminologii technicznej, które nie będą zrozumiałe dla każdego odbiorcy lub uczestnika projektu. Tytuł projektu będzie wykorzystywany w działaniach komunikacyjnych takich jak np. plakaty, tablica informacyjna, strona internetowa. W przypadku, gdy projekt jest częścią większej inwestycji, powinien zawierać w tytule: przedmiot, lokalizację oraz etap, tak aby w sposób syntetyczny odnosił się do jego istoty.

Tytuł powinien być identyczny z użytym we wniosku o dofinansowanie. Będzie on używany w całej dokumentacji związanej z realizacją projektu.

2. WNIOSKODAWCA

2.1 Wnioskodawca i partnerzy

Podmiotami uprawnionymi do realizacji projektów w ramach drugiego naboru wniosków w trybie konkurencyjnym dla priorytetu FENX.07 są:

1. państwowe instytucje kultury;
2. instytucje kultury współprowadzone przez administrację rządową;
3. jednostki samorządu terytorialnego na rzecz samorządowych instytucji kultury, położonych w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze¹;
4. samorządowe instytucje kultury położone w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze²;
5. instytucje kultury posiadające zbiory wchodzące w zakres Narodowego Zasobu Bibliotecznego wymieniane w załączniku do Rozporządzenia Min. KIDN z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie narodowego zasobu bibliotecznego (Dz.U. t.j, 2021 poz. 1308 ze zm. Dz.U. 2023 r. poz. 1345);
6. publiczne szkoły artystyczne, publiczne uczelnie artystyczne;
7. podmioty zarządzające obiektami wpisanymi imiennie na listę UNESCO lub na listę Pomników Historii Prezydenta RP lub zarządzające obiektami posiadającymi tytuł Znak Dziedzictwa Europejskiego, tylko w zakresie ww. obiektów – inne niż wskazane w pkt. 1-6;

oraz

---

¹ Projekt musi być zlokalizowany w mieście tracącym funkcje społeczno – gospodarcze. Aktualna lista miast znajduje się na stronie internetowej pod adresem <https://www.gov.pl/attachment/0179d436-5610-42e7-ab44-0337115e357c>

² Jw.

w przypadku projektów dotyczących obiektów znajdujących się w granicach wpisów obszarowych na listę UNESCO lub na listę Pomników Historii Prezydenta RP na zasadzie wyjątku beneficjentami mogą być:

8. jednostki samorządu terytorialnego na rzecz samorządowych instytucji kultury;
9. samorządowe instytucje kultury;
10. organizacje pozarządowe;
11. kościoły i związki wyznaniowe (uprawnieni Wnioskodawcy tylko w ramach Obszaru 2).

SW musi określać Wnioskodawcę (w przypadku partnerstwa projektowego: Partnera wiodącego oraz wszystkich partnerów).

Należy podać:

- pełną nazwę Wnioskodawcy, jego formę organizacyjną i prawną,
- jeżeli projekt będzie realizowany w formule partnerstwa projektowego, należy podać Partnera wiodącego, jego formę organizacyjną i prawną, liczbę partnerów, ich nazwy, formy organizacyjne i prawne. Należy podać informację, czy projekt jest realizowany w partnerstwie co najmniej z jednym podmiotem z następujących sektorów: publiczny, prywatny, pozarządowy.

Należy określić do jakiej grupy uprawnionych typów beneficjentów (wskazanych powyżej) należy Wnioskodawca, Partner wiodący oraz partner/partnerzy projektu (tym samym udowodnić ich kwalifikowalność podmiotową).

Uwaga: Zgodnie z art. 39 ust. 9 pkt. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej na lata 2021-2027 (tzw. ustawa wdrożeniowa) (Dz. U. z 2022 r. poz. 1079): Stroną porozumienia ani umowy o partnerstwie nie może być podmiot wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania na podstawie przepisów odrębnych.

2.2 Uzasadnienie i prawidłowość wyboru partnerów

Należy wypełnić tylko w przypadku projektów składanych w formule partnerstwa projektowego.

Uwaga: Wybór partnera odbywa się zgodnie z art. 39 ustawy wdrożeniowej.

Zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy wdrożeniowej: „W celu wspólnej realizacji projektu, w zakresie określonym przez instytucję zarządzającą krajowym programem albo instytucję zarządzającą regionalnym programem, może zostać utworzone partnerstwo **przez podmioty wnoszące do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe**, realizujące wspólnie projekt, zwany dalej „projektem partnerskim”, na warunkach określonych w porozumieniu albo umowie o partnerstwie”.

Wszystkie działania będą mogły być realizowane w formule projektów partnerskich (partnerem projektu mogą być podmioty wskazane w pkt. 2.1., z uwzględnieniem wskazanych tam ograniczeń).

W przypadku partnerstwa obejmującego udział partnera w realizacji działań miękkich w trakcie realizacji projektu partnerem projektu mogą być także MŚP³, organizacja pozarządowa (bez ograniczeń wskazanych w pkt. 2.1), przedsiębiorstwo społeczne⁴.

Uwaga: W przypadku działań miękkich, w realizacji których partnerem projektu mogą być: MŚP, organizacja pozarządowa, przedsiębiorstwo społeczne, jednym z warunków przy wyborze partnera jest prowadzenie przez niego działalności w państwie UE.

Niedopuszczalna jest sytuacja wyboru partnera w celu ominięcia stosowania przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 (t.j. Dz. U. z 2023, poz. 1605) Prawo zamówień publicznych, tj. do realizacji zadań, które z równie dobrym skutkiem dla osiągnięcia celów projektu mógłby zrealizować wykonawca wyłoniony zgodnie z Prawem zamówień publicznych.

W przypadku realizacji projektu w partnerstwie należy:

- uzasadnić wybór każdego z partnerów,
- scharakteryzować podział ról pomiędzy poszczególnymi partnerami oraz wskazać zakres praw i obowiązków każdej ze stron,
- określić podstawę prawną współpracy (umowa),
- opisać relacje finansowe między partnerami obowiązujące w ramach projektu,
- opisać strukturę własności majątku wytworzonego w związku z realizacją projektu,
- wskazać inne istotne uzgodnienia między partnerami projektu.

Do wniosków realizowanych w formule partnerstwa projektowego należy dołączyć umowę partnerską (obowiązkowy załącznik).

Uwaga: W przypadku, gdy projekt jest realizowany w partnerstwie projektowym z partnerem z innego sektora: prywatnego, publicznego, pozarządowego, Wnioskodawca może otrzymać punkty w ramach kryterium rankingującego pn. „Partnerstwo międzysektorowe”.

2.3. Zdolność Wnioskodawcy do realizacji projektu

Zdolność organizacyjna

³ Do kategorii mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) należą przedsiębiorstwa, które zatrudniają mniej niż 250 pracowników i których roczny obrót nie przekracza 50 milionów euro lub roczna suma bilansowa nie przekracza 43 milionów euro.

⁴ Przedsiębiorstwo społeczne zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013: oznacza przedsiębiorstwo, niezależnie od jego formy prawnej, w tym podmioty ekonomii społecznej, lub osobę fizyczną, które:

- a) zgodnie z umową spółki, statutem spółki lub innym dokumentem prawnym, który może skutkować odpowiedzialnością na podstawie przepisów państwa członkowskiego, w którym przedsiębiorstwo społeczne ma siedzibę, ma za główny cel społeczny osiąganie wymiernych, pozytywnych skutków społecznych, które mogą obejmować skutki środowiskowe, raczej niż generowanie zysków do innych celów, oraz które świadczy usługi lub dostarcza towary przynoszące zysk społeczny lub stosuje metody wytwarzania towarów lub usług, które urzeczywistniają cele społeczne;
- b) wykorzystuje swoje zyski przede wszystkim do osiągnięcia swojego głównego celu społecznego i posiada z góry określone procedury i zasady, które zapewniają, by podział zysków nie wpływał negatywnie na główny cel społeczny;
- c) jest zarządzane w przedsiębiorczy, partycypacyjny, odpowiedzialny i przejrzysty sposób, w szczególności przez włączanie pracowników, klientów i zainteresowanych stron, na których działalność gospodarcza przez nie prowadzona ma wpływ.

Wnioskodawca powinien przede wszystkim odpowiedzieć na pytanie: *Czy posiada zdolność organizacyjną do wdrożenia projektu (w tym zarządzania projektem)?*

Należy graficznie przedstawić strukturę organizacyjną Wnioskodawcy, związaną z wdrażaniem projektu, z uwzględnieniem podziału kompetencji, współzależności, odpowiedzialności i/lub informacji o inwestorze zastępczym.

Należy opisać również zadania każdej komórki organizacyjnej w zakresie realizacji projektu oraz spisany zakres czynności i odpowiedzialności na stanowiskach związanych z realizacją projektu wraz ze wskazaniem stanowisk/osób odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji dotyczących realizacji projektu.

Należy opisać także:

- sposób finansowania komórek organizacyjnych/pracowników zaangażowanych w realizację projektu,
- odpowiednie dokumenty potwierdzające powstanie wyodrębnionej struktury organizacyjnej (jeżeli powołano już tę strukturę),
- bieżący potencjał kadrowy (z podaniem liczby pracowników zaangażowanych w projekt z poszczególnych komórek organizacyjnych i doświadczenia zawodowego pracowników).

W przypadku, gdy Wnioskodawca planuje powierzenie realizacji projektu inwestorowi zastępczemu, jest zobowiązany przedstawić informacje na temat zadań inwestora, informacje na temat trybu jego wyboru oraz przewidziane koszty związane z powołaniem inwestora zastępczego i źródło ich pokrycia.

Zdolność finansowa

Należy przedstawić informacje dotyczące zdolności finansowej Wnioskodawcy do realizacji projektu i wskazać:

- źródła pokrycia wkładu własnego wraz z przedstawieniem dokumentów potwierdzających dysponowanie środkami na pokrycie wkładu własnego w ramach wydatków kwalifikowanych (obowiązkowy załącznik do wniosku o dofinansowanie),
- źródła pokrycia kosztów niekwalifikowanych oraz oświadczenie o posiadaniu środków na ich pokrycie (obowiązkowy załącznik do wniosku o dofinansowanie),
- oświadczenie o zachowaniu płynności finansowej projektu w trakcie jego realizacji (obowiązkowy załącznik do wniosku o dofinansowanie)

W przypadku partnerstw projektowych należy wykazać zdolność finansową w kontekście całego partnerstwa.

3. INFORMACJE O PROJEKCIE

3.1 Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu

Należy przedstawić uzasadnienie potrzeby realizacji projektu (odpowiedź na pytanie: *Dlaczego powinien być realizowany właśnie ten projekt?*) – uzasadnienie powinno być potwierdzeniem zasadności realizacji wszystkich elementów projektu. Tam, gdzie to jest uzasadnione specyfiką projektu, informacje powinny zostać rozszerzone o przedstawienie szczegółowych przesłanek związanych z potrzebą realizacji inwestycji.

str. 7

Należy zidentyfikować problemy, na które odpowiada projekt (należy je opisać i jeśli dotyczy poprzez opis odpowiednimi danymi). Bardzo ważne jest wskazanie, że realizowana inwestycja nie ma charakteru wyłącznie odtworzeniowego, ale istotnie przyczynia się do realizacji celów priorytetu FENX.07.

Punkt ten powinien również zawierać opis i analizę problemów, które dotyczą beneficjentów końcowych projektu, w tym opis powiązań pomiędzy problemami. Zidentyfikowane problemy mają wynikać z analizy otoczenia projektu. Następnie należy przeprowadzić selekcję tych problemów, które projekt ma rozwiązać lub przyczynić się do ich rozwiązania.

Uwaga: Potrzeba realizacji projektu będzie oceniana pod kątem społecznego zapotrzebowania na projekt.

3.2 Lokalizacja

Należy podać:

- nazwę województwa, powiatu, gminy i miejscowości, w której będzie realizowany projekt,
- opis i krótką charakterystykę lokalizacji,
- określenie obszaru oddziaływania projektu,

Uwaga: We wniosku o dofinansowanie wypełnianym w systemie CST2021 jako miejsce realizacji projektu należy podać konkretnie nazwę danej miejscowości.

Obowiązkowym załącznikiem do wniosku jest mapa, na której wskazano miejsce realizacji projektu oraz dane geograficzne.

W punkcie tym należy odnieść się do miejsca realizacji projektu, a nie siedziby Wnioskodawcy. Dla geograficznej identyfikacji projektu istotne jest miejsce realizacji inwestycji. Dane dotyczące obszaru, na którym zlokalizowany jest projekt, należy pokazać w taki sposób, aby można było łatwo zidentyfikować i zrozumieć problemy, które realizacja projektu ma rozwiązać.

Uwaga: W przypadku projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego na rzecz samorządowych instytucji kultury⁵, przez samorządowe instytucje kultury⁶, przez organizacje pozarządowe oraz kościoły i związki wyznaniowe konieczne jest podanie informacji na temat lokalizacji obiektów stanowiących przedmiot projektu w granicach wpisów obszarowych na listę UNESCO lub na listę Pomników Historii Prezydenta RP. Obowiązkowym załącznikiem do wniosku dla tych projektów jest mapa obszaru objętego wpisem na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO lub będących na obszarze uznanym za Pomnik Historii z zaznaczoną lokalizacją miejsca realizacji projektu.

---

⁵ Nie dotyczy projektów realizowanych w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze

⁶ Nie dotyczy projektów realizowanych w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze

3.3 Określenie obszaru wsparcia projektu

Należy wskazać obszar wsparcia wynikający z SzOOP i Regulaminu, w ramach którego będzie realizowany projekt:

- Obszar 1: Rozwój infrastruktury kultury (zabytkowej i niezabytkowej)
Tworzenie odpowiednich warunków infrastrukturalnych sprzyjających aktywnemu uczestnictwu w kulturze i w życiu społecznym. Dzięki interwencji powstanie nowoczesna infrastruktura kultury, odpowiadająca na potrzeby współczesnych odbiorców, zapewniająca użytkownikom komfortowe i bezpieczne warunki korzystania z oferty, sprzyjająca włączeniu społecznemu i edukacji kulturalnej, również poprzez eliminację barier w dostępie do kultury dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- Obszar 2: Ochrona i podniesienie atrakcyjności turystycznej obiektów dziedzictwa kulturowego
Podniesienie atrakcyjności najcenniejszych zabytków, poprawa obsługi ruchu turystycznego, tworzenie lub wzmocnienie marki zabytku oraz rozwój usług wykorzystujących nowoczesne technologie w zakresie prezentacji oferty.
Projekt realizowany w ramach Obszaru 2 nie może być pojedynczą inwestycją, tylko stanowić część większego przedsięwzięcia, które wiąże rozwój kultury z rozwojem gospodarczym, włączeniem społecznym i innowacjami społecznymi w skali kraju, regionu lub lokalnej.

Uwaga: Należy udowodnić w jaki sposób projekt wpisuje się w realizację celów danego Obszaru, co oznacza m.in.:

- udowodnienie, że w wyniku realizacji projektu w skali roku przynajmniej 80% czasu lub przestrzeni infrastruktury kultury objętej wsparciem w ramach Obszaru 1 będzie wykorzystywane wyłącznie na potrzeby działalności kulturalnej;
- udowodnienie, że projekt realizowany w ramach Obszaru 2 nie będzie pojedynczą inwestycją, tylko stanowi część większego przedsięwzięcia, które wiąże rozwój kultury z rozwojem gospodarczym, włączeniem społecznym i innowacjami społecznymi w skali kraju, regionu lub lokalnej.

Szczegółowe zasady wsparcia zostały określone w Regulaminie. W tej części studium wykonalności, Wnioskodawca musi udowodnić, że projekt spełnia warunki kwalifikowalności przedmiotowej – typ/rodzaj projektu jest zgodny z przewidzianym w FEnIKS, SZOP oraz Regulaminie, zgodność projektu z opisem działania.

3.4 Analiza opcji technicznych

Metodyka analizy

Na wstępie należy podać zakres analizy. W wyniku identyfikacji wariantów alternatywnych zdefiniować należy:

1. wariant bezinwestycyjny („nie robić nic” i/lub „zaniechanie inwestycji”),
2. wariant „minimum” (obejmujący działania minimalne, odpowiadające na potrzeby chwili),
3. warianty inwestycyjne („zrobić coś”) – co najmniej dwa.

W przypadku projektów dotyczących zabytków analiza może zostać sporządzona w ograniczonym zakresie (np. bez podawania alternatywnych rozwiązań lokalizacyjnych, opcji inwestycyjnych), ale powinna uwzględniać specyfikę projektu np. dotyczyć doboru materiałów, rodzaju planowanego do zakupu sprzętu i wyposażenia.

Uwaga: Cel wybranego wariantu inwestycyjnego jest tożsamy z celem projektu. Wariant bezinwestycyjny i minimum stanowią warianty bazowe, definiowane w celu porównania z nimi każdego ze zidentyfikowanych wariantów inwestycji (tzw. porównania „z inwestycją” i „bez inwestycji”).

Alternatywne rozwiązania lokalizacyjne, technologiczne i organizacyjne

Niezbędnym elementem SW jest prezentacja alternatywnych, możliwych do wdrożenia, wariantów realizacji inwestycji. Głównym celem identyfikowania alternatywnych rozwiązań jest zapewnienie możliwości dokonania wyboru najlepszego z dostępnych wariantów realizacji inwestycji. W tym celu niezbędne jest zidentyfikowanie wszystkich możliwych, rozsądnych wariantów realizacji projektu, różniących się sposobem dojścia do osiągnięcia założonego celu głównego projektu między innymi poprzez zmianę zakresu projektu, zmianę działań, możliwe warianty układu strukturalnego lub rozplanowania infrastruktury, wykorzystania możliwych alternatywnych (w tym nowoczesnych) technologii, struktury zarządzania. Należy określić również, jakie byłyby efekty zaniechania inwestycji.

Należy wziąć pod uwagę:

- alternatywne lokalizacje ze względu na zagrożenie związane z wylewami rzek oraz powodzią związanymi z deszczami nawalnymi i roztopami;
- alternatywne rozwiązania technologiczne;
- alternatywne rozwiązania organizacyjne prowadzenia inwestycji i jej eksploatacji;
- wstępne szacunki kosztów dla rozważanych alternatywnych rozwiązań, w tym także koszty zewnętrzne nie ponoszone przez Wnioskodawcę.

Wstępna selekcja wariantów realizacji inwestycji

Należy przeprowadzić wstępną selekcję wariantów realizacji inwestycji. W tym celu proponuje się wykorzystanie następujących kryteriów, zgodnie ze specyfiką projektu:

- ekonomicznych i finansowych (np. dostosowanie parametrów inwestycji do prognozowanego popytu, dopasowanie rozwiązań technologicznych do potrzeb w aspekcie optymalnych propozycji kosztowych),
- prawno-administracyjnych (możliwości zrealizowania inwestycji),
- innowacyjność (w tym wykorzystanie nowoczesnych technologii, rozwój społeczeństwa informacyjnego),
- funkcjonalność rozwiązania, w tym lokalizacji i otwartego dostępu (m.in. istniejąca infrastruktura dojazdowa i towarzysząca, w tym gastronomiczna, hotelowa, równość szans kobiet i mężczyzn, dostosowanie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami oraz adaptacja do zmian klimatu i odporność na klęski żywiołowe),

- ładu przestrzennego – wartości architektoniczne, urbanistyczne i estetyka proponowanego rozwiązania (dostosowanie parametrów technicznych inwestycji do istniejących elementów infrastruktury, w tym infrastruktury zabytkowej), a także wpływu na środowisko i klimat.

Uwaga: Na Wnioskodawcy spoczywa obowiązek wykazania, że wybrany przez niego wariant realizacji projektu stanowi najlepsze rozwiązanie spośród wszelkich możliwych alternatywnych rozwiązań umożliwiających osiągnięcie celu.

Analiza opcji powinna wykazać, że zaproponowane rozwiązanie jest:

- wykonalne pod względem technicznym/technologicznym w okresie realizacji projektu,
- zgodne z najlepszą znaną praktyką w danej dziedzinie (należy uzasadnić najlepszą dostępną technologię i to, dlaczego ta technologia została wybrana),
- optymalne pod względem zaspokojenia popytu ze strony użytkowników – przedstawia optymalny stosunek jakości do ceny,
- optymalne pod względem wpływu na środowisko i klimat, adaptacji do zmian klimatu odporności na klęski żywiołowe z uwzględnieniem całego cyklu życia obiektu, do rozbiórki włącznie.

Dalszej analizie w SW należy poddać jedynie ten wariant, który został uznany za najkorzystniejszy w świetle przyjętych kryteriów. Analiza powinna być oparta na szacunkach, najlepszej wiedzy i doświadczeniach Wnioskodawcy i ekspertów współpracujących oraz zostać pogłębiona na podstawie dostępnych szczegółowych danych (m.in. kosztorysów, dokumentacji projektowej).

3.5 Zakres rzeczowy projektu

Działania dopuszczone do realizacji w ramach priorytetu FENX.07:

- 1) prace konserwatorskie, prace restauratorskie,
- 2) roboty budowlane, przy czym budowa nowych obiektów infrastruktury kultury (Obszar 1) - tylko w wyjątkowych, uzasadnionych przypadkach, albo budowa nowych obiektów służących obsłudze ruchu turystycznego (Obszar 2 – wyłącznie jako element projektu),
- 3) roboty oraz prace dotyczące infrastruktury i wyposażenia w istniejących wyrobiskach górniczych na potrzeby rozwoju funkcji turystycznych i kulturowych obiektów (dotyczy wyłącznie kopalni wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO lub uznanych przez Prezydenta RP za Pomniki Historii),
- 4) nadzór nad pracami/robotami,
- 5) działania informacyjno-promocyjne,
- 6) prace w otoczeniu,
- 7) zakup sprzętu lub wyposażenia,
- 8) konserwacja zabytków ruchomych (wpisanych do rejestru zabytków prowadzonego przez WKZ), księgozbiorów (zawartych w Narodowym Zasobie Bibliotecznym) i muzealiów (uwzględnionych w inwentarzu muzealnym),
- 9) digitalizacja zabytków ruchomych, księgozbiorów, muzealiów oraz ich udostępnienie online,
- 10) przygotowanie projektu,
- 11) zarządzanie projektem,
- 12) podnoszenie kompetencji kadr beneficjenta,

str. 11

- 13) działania edukacyjne podnoszące świadomość ekologiczną społeczeństwa,
- 14) działania związane ze współpracą z partnerami z innych państw,
- 15) opracowanie dokumentu pn. Strategia promocji zabytku oraz związanego z nim miejsca (tylko dla Obszaru 2).

Każdy projekt musi realizować co najmniej jedno z działań od 1) do 3) i co najmniej jedno działanie miękkie (Obszar 1: spośród wymienionych w pkt. od 12) do 14); Obszar 2: spośród wymienionych w pkt. od 12) do 15).

Należy w zwięzły i wyczerpujący sposób opisać zakres rzeczowy projektu (językiem niespecjalistycznym), tj. wszystkie wydatki kwalifikowalne i niekwalifikowalne planowane w ramach projektu. Konieczne jest wskazanie, które elementy przedmiotowego opisu projektu są kwalifikowalne, a które niekwalifikowalne zgodnie z katalogiem kosztów określonym w FEnIKS, SZOP, Regulaminie oraz Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027.

W opisie projektu należy uwzględnić wszystkie rodzaje wydatków, które Wnioskodawca planuje ponieść w związku z realizacją projektu:

- Należy przedstawić uzasadnienie włączenia poszczególnych wydatków w ramach inwestycji do kategorii wydatków kwalifikowalnych
- Należy wskazać wydatki niekwalifikowane, ich koszt i uzasadnienie dla ich niekwalifikowalności.

Dla inwestycji dotyczących prac restauratorskich dotyczących odtworzenia pierwotnej formy zabytku należy określić jaka część infrastruktury zabytku zostanie odtworzona w ramach inwestycji (projekt może dotyczyć odtworzenia co najwyżej 50% pierwotnej formy zabytku).

Uwaga: W przypadku inwestycji będących w trakcie realizacji należy opisać dotychczas zrealizowany zakres i określić procentowy stan zaawansowania rzeczowego (stan na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie).

Należy wskazać wartość kosztów kwalifikowanych poszczególnych działań (również w ujęciu procentowym), tak aby udowodnić, że projekt spełnia limity określone w SZOOP i Regulaminie.

Należy wykazać, że wymienione we wniosku o dofinansowanie koszty, spełniają wszystkie następujące wymagania dotyczące ich kwalifikowalności:

- kalkulacja kosztów w budżecie projektu jest kompletna (tj. wartości wszystkich kosztów bezpośrednich w ramach planowanego projektu są poparte dokumentami szacującymi wysokość kosztów planowanych na realizację projektu (kosztorysy inwestorskie, wyceny prac, analiza rynku) lub wynikają z zawartych już umów (obowiązkowe załączniki do wniosku),
- przyjęto odpowiednią metodologię szacowania wysokości kosztów na poszczególne zadania w projekcie,
- kalkulacja kosztów została przygotowana nie wcześniej niż 6 miesięcy przed datą złożenia wniosku (dotyczy kosztorysów inwestorskich, wyceny prac, analiz rynku),
- są potencjalnie kwalifikowalne w ramach FEnIKS i są zgodne z Wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027, SZOOP, Regulaminem,
- są prawidłowo przypisane do kategorii wydatków określonych w Regulaminie: prace konserwatorskie, prace restauratorskie, roboty budowlane, roboty oraz prace w istniejących

wyrobiskach górniczych, nadzór, działania informacyjno-promocyjne, prace w otoczeniu, zakup sprzętu lub wyposażenia, konserwacja, digitalizacja, działania miękkie,

- koszt całkowity projektu wynosi co najmniej 10 mln zł,
- kwota dofinansowania projektu ze środków EFRR nie przekracza 50 mln zł,
- koszt działań miękkich nie przekracza 15% dofinansowania z EFRR,
- dominujący zakres projektu stanowią koszty prac budowlanych, konserwatorskich lub restauratorskich istniejącego budynku/budynków albo koszty budowy od podstaw nowej infrastruktury kultury albo prac/robót dot. wyrobisk górniczych - powyżej 50% kosztów kwalifikowalnych projektu, zgodnie z Regulaminem,
- koszty prac związanych z elementami infrastruktury drogowej (w tym parkingi/miejsca postojowe) nie przekraczają 15% kosztów kwalifikowanych w projekcie,
- koszty prac związanych z budową nowych dróg lub parkingów/miejsc postojowych w miastach są niekwalifikowane,
- koszty prac związanych ze zwiększeniem pojemności lub przepustowości dróg lub parkingów w miastach lub w inny sposób przyczyniających się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego w miastach są niekwalifikowane,
- koszty pośrednie nie występują w ogóle lub stanowią 5% kosztów bezpośrednich projektu,
- wnioskowane dofinansowanie z EFRR nie przekracza 79,71% wydatków kwalifikowalnych projektu (albo kwoty wynikającej z kalkulacji maksymalnego poziomu pomocy – dla projektów realizowanych w reżimie pomocy publicznej).

Uwaga: Ważne informacje dotyczące działań informacyjno-promocyjnych:

- każdy Wnioskodawca jest zobowiązany do realizacji w ramach projektu co najmniej obowiązkowych działań informacyjno-promocyjnych wymienionych w „Podręczniku wnioskodawcy i beneficjenta Funduszy Europejskich na lata 2021-2027 w zakresie informacji i promocji”, w pkt 7.1: *Jakie są Twoje obowiązki informacyjne jako beneficjenta lub podmiotu wdrażającego środki pozadotacyjne czyli tzw. instrumenty finansowe?* (załącznik do regulaminu wyboru projektów – Materiały pomocnicze)
- ponadto, niezależnie od wartości projektu, Wnioskodawca jest zobowiązany do zorganizowania co najmniej jednego wydarzenia lub działania informacyjno-promocyjnego (np. konferencja prasowa, wydarzenie promujące projekt, udział w targach branżowych) w ważnym momencie realizacji projektu, np. na zakończenie projektu lub zakończenie ważnego etapu realizacji projektu np. rozpoczęcie inwestycji, oddanie inwestycji do użytkowania itp. Do udziału w wydarzeniu należy zaprosić przedstawicieli Komisji Europejskiej, Instytucji Zarządzającej i Instytucji Pośredniczącej z co najmniej 4-tygodniowym wyprzedzeniem
- mając na uwadze istotne znaczenie kwestii dostępności produktów i usług powstałych w wyniku realizacji projektu podczas promowania i informowania o efektach realizacji projektu należy podkreślić, które z zawartych w nich rozwiązań służą poprawie dostępności.

3.6 Opis techniczny

Aktualny stan przedmiotu projektu

Opis powinien obejmować charakterystykę obiektów budowlanych, wyrobisk górniczych, zabytków ruchomych (wpisanych do rejestru zabytków prowadzonego przez WKZ), księgozbiorów (zawartych w Narodowym Zasobie Bibliotecznym), muzealiów (uwzględnionych w inwentarzu muzealnym), otoczenia.

Należy podać parametry terenu i odpowiednio obiektów budowlanych (budynku, budowli), istniejących wyrobisk górniczych, w tym między innymi:

- liczbę, powierzchnię użytkową i całkowitą poszczególnych budynków objętych projektem,
- kubaturę budynków (szczegółowy plan),
- parametry wyrobisk górniczych,
- powierzchnię terenu objętego projektem (w przypadku projektów dotyczących prac w otoczeniu), w tym powierzchnię biologicznie czynną,
- liczbę i stan zachowania zabytków ruchomych, księgozbiorów, muzealiów (jeśli ich konserwacja lub digitalizacja jest przedmiotem projektu),
- opis dotychczasowego wykorzystania infrastruktury objętej projektem, w szczególności należy wskazać wykorzystanie obiektów budowlanych na poszczególne typy działalności np. kulturalną, komercyjną itp. (procentowo i powierzchniowo w m² pow. użytkowej i całkowitej),
- informację na temat posiadanego sprzętu i wyposażenia (jeśli będzie w przyszłości wykorzystywany na potrzeby realizacji celów projektu).

Stan przedmiotu projektu po jego realizacji:

Należy podać parametry terenu i odpowiednio obiektów budowlanych (budynku, budowli), istniejących wyrobisk górniczych, w tym między innymi:

- liczbę, powierzchnię użytkową i całkowitą poszczególnych budynków objętych projektem (również tych powstałych w wyniku realizacji projektu),
- kubaturę budynków (szczegółowy plan),
- parametry wyrobisk górniczych,
- powierzchnię terenu objętego projektem (w przypadku projektów dotyczących prac w otoczeniu), w tym powierzchnię biologicznie czynną

Uwaga: Jeżeli w zakresie projektu mieszczą się prace dotyczące drzew znajdujących się w miejscu realizacji inwestycji, należy odnieść się do zgodności planowanych prac ze standardami ochrony drzew, w szczególności z opracowaniem pt. „Standard ochrony drzew i innych form zieleni w procesie inwestycyjnym” obejmującym kompleksowe procesy od projektu do wykonania, opisując i porządkując obiekty ochrony, sposoby jej realizacji – w tym technologie prac oraz osoby odpowiedzialne lub innym standardem stosowanym przez Wnioskodawcę, chroniącym zieleni w stopniu nie mniejszym niż ww. „Standard (...)”.

Należy wskazać, czy w ramach projektu realizowane będą dodatkowe nasadzenia drzew lub drzew i krzewów ponad te wynikające z rozstrzygnięć administracyjnych. Trwałość wykonanych nasadzeń powinna wynosić co najmniej 5 lat.

- liczbę oraz charakterystykę jakościową poddanych konserwacji zabytków ruchomych, księgozbiorów i muzealiów,

- liczbę oraz charakterystykę jakościową zdigitalizowanych i udostępnionych on-line zabytków ruchomych, księgozbiorów i muzealiów,
- należy przedstawić opis planowanego wykorzystania infrastruktury/terenu w szczególności należy wskazać wykorzystanie obiektu na poszczególne typy działalności np. kulturalną, komercyjną itp. (procentowo i powierzchniowo w m² pow. użytkowej i całkowitej),
- informację na temat sprzętu i wyposażenia - należy podać charakterystykę sprzętu i wyposażenia planowanego do zakupu w ramach realizacji projektu. Należy udowodnić, że planowany do zakupu sprzęt lub wyposażenie są niezbędne do realizacji celów projektu
- informację na temat zainstalowanych systemów teleinformatycznych.

3.7 Prawna wykonalność inwestycji

Należy opisać kwestie prawne związane z realizacją projektu, w tym stan formalno-prawny nieruchomości, gruntów, wyrobisk górniczych, dokumenty warunkujące wykonalność inwestycji.

Obowiązkowo powinny być opisane wszystkie dokumenty związane z techniczno-prawnymi aspektami realizacji inwestycji i wskazane numery załączników, w których się znajdują. W szczególności należy przedstawić informację na temat:

- tytułu prawnego przysługującego wnioskodawcy do nieruchomości – należy opisać tytuł posiadany przez Wnioskodawcę oraz powołać się na nr księgi wieczystej nieruchomości oraz inne dokumenty stanowiące załącznik do wniosku (umowy/decyzje potwierdzające posiadanie tytułu prawnego do nieruchomości co najmniej do końca okresu trwałości projektu),
- tytułu prawnego przysługującego wnioskodawcy do wyrobiska górniczego (umowy/decyzje potwierdzające posiadanie tytułu prawnego do wyrobiska górniczego co najmniej do końca okresu trwałości projektu),
- posiadanej kompletnej, na moment złożenia wniosku o dofinansowanie, dokumentacji projektowej i kosztorysowej niezbędnej do rozpoczęcia inwestycji (w tym wymaganych prawem pozwoleń na jej realizację) i uzyskania określonych prawem odbiorów i (gdy wymagane) pozwoleń na użytkowanie – obowiązkowy załącznik do wniosku o dofinansowanie,
- wymaganych decyzji administracyjnych niezbędnych do realizacji inwestycji (pozwolenie na budowę, plan ruchu, pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i ewentualnie inne pozwolenia administracyjno-prawne niezbędne do realizacji projektu - specyficzne, z uwagi na zakres projektu) w formie poniższej tabeli. Wszystkie decyzje wymienione w tabeli muszą stanowić załączniki do wniosku o dofinansowanie.

Rodzaj decyzji	Numer decyzji	Data wydania	Zakres projektu, który obejmuje decyzja	Data uzyskania waloru ostateczności (jeśli dotyczy)
<i>Pozwolenie na budowę</i>				
<i>Pozwolenie WKZ (data realizacji prac)</i>				

Wraz z wnioskiem o dofinansowanie wnioskodawca składa oświadczenie, że na cały zakres projektu posiada wymagane prawem decyzje administracyjne.

Uwaga: W przypadku, gdy do danej nieruchomości zgłaszane są roszczenia, należy przedstawić stosowną informację, wraz ze wskazaniem etapu, na jakim znajduje się ewentualne postępowanie. Należy wówczas przedstawić szczegółowe informacje:

- czy jakakolwiek procedura w tym zakresie została wszczęta (jeśli tak, na jakim jest etapie, należy podać również przewidywany termin jej zakończenia),
- jak prawdopodobna jest utrata praw do nieruchomości.

Kwestia posiadania tytułu prawnego, również w okresie trwałości, jest istotna z punktu widzenia zachowania trwałości w projekcie. Zgodnie z art. 65 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 21 czerwca 2021 r.: „Państwo członkowskie dokonuje zwrotu wkładu z Funduszy przeznaczonych na operację obejmującą inwestycje w infrastrukturę lub inwestycje produkcyjne, jeżeli w okresie pięciu lat od płatności końcowej na rzecz beneficjenta lub w okresie ustalonym zgodnie z zasadami pomocy państwa, w stosownych przypadkach, zajdzie w odniesieniu do tej operacji dowolna z poniższych okoliczności:

- a. zaprzestanie lub przeniesienie działalności produkcyjnej poza region na poziomie NUTS 2, w którym dana operacja otrzymała wsparcie;
- b. zmiana własności elementu infrastruktury, która daje przedsiębiorstwu lub podmiotowi publicznemu nienależną korzyść;
- c. istotna zmiana wpływająca na charakter operacji, jej cele lub warunki wdrażania, mogąca doprowadzić do naruszenia pierwotnych celów operacji”

Naruszenie zasady trwałości może oznaczać konieczność zwrotu środków otrzymanych na realizację projektu wraz z odsetkami liczonymi jak dla zaległości podatkowych, proporcjonalnie do okresu niezachowania obowiązku trwałości.

3.8 Wpływ projektu na klimat i adaptacja do zmian klimatu

Dla wszystkich projektów infrastrukturalnych finansowanych z funduszy UE wymagane jest przeprowadzenie weryfikacji klimatycznej projektu, zwanej też oceną/analizą ryzyka klimatycznego.

Przed przystąpieniem do analizy ryzyka klimatycznego należy zapoznać się z:

Poradnikiem weryfikacji inwestycji pod względem wpływu na klimat i adaptacji do zmian klimatu w okresie programowania UE 2021-2027 Aktualizacja „Poradnika przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe” (załącznik do regulaminu wyboru projektów – Materiały pomocnicze).

Przedstawione poniżej wytyczne zostały sporządzone na podstawie ww. Poradnika, natomiast szczegółowe informacje w zakresie analizy ryzyka klimatycznego w projekcie są dostępne w tym Poradniku.

Wnioskodawca zobowiązany jest przeprowadzić weryfikację klimatyczną projektu w ramach dwóch filarów:

1. Neutralność klimatyczna. Łagodzenie zmiany klimatu.

2. Odporność na zmiany klimatu. Przystosowanie do zmiany klimatu.

W przypadku każdego z dwóch filarów (1. Neutralność klimatyczna, 2. Odporność na zmiany klimatu) metoda weryfikacji klimatycznej obejmuje dwa etapy.

1. Preselekcję
2. Szczegółową analizę.

Preselekcja pod kątem neutralności klimatycznej:

Wytyczne KE zalecają, aby kraje stosowały metodę śladu węglowego opracowaną przez EBI i oceniały wszystkie projekty mogące być źródłem znaczących emisji przekraczających 20 000 ton CO₂ rocznie (bezwzględnych lub względnych).

W przypadku projektów z kategorii inwestycje budowlane zasadniczo w zależności od skali projektu ocena śladu węglowego najczęściej nie będzie konieczna.

Weryfikacja neutralności klimatycznej dla tej kategorii inwestycji prawdopodobnie nie będzie wymagać obliczenia emisji gazów cieplarnianych. Wymagane jest tylko przeprowadzenie etapu 1 (preselekcji) i weryfikacja neutralności klimatycznej zakończy się wraz z nim.

W przypadku niepewności co do tego, czy bezwzględne lub względne emisje projektu przekroczą 20 000 ton CO₂ rocznie (dodatnie lub ujemne), należy przeprowadzić wstępne obliczenia śladu węglowego.

Preselekcja pod kątem odporności na zmiany klimatu:

Weryfikacja ma na celu zapewnienie poziomu odporności infrastruktury na skutki zmiany klimatu w całym okresie jej eksploatacji. Skutki te obejmują zdarzenia ekstremalne, takie jak duże powodzie rzeczne i tzw. powodzie błyskawiczne, w tym miejskie, oberwanie chmury, susze, fale upałów, pożary, burze i osuwiska, a także zdarzenia rozciągnięte w czasie, takie jak przewidywany wzrost poziomu morza i zmiany średnich poziomów opadów, wilgotność gleby, wilgotność powietrza itp.

Zgodnie z Wytycznymi KE pierwszym etapem weryfikacji odporności na zmiany klimatu jest preselekcja mająca na celu zidentyfikowanie najbardziej istotnych zagrożeń klimatycznych dla projektu w planowanej lokalizacji. Składa się ona z trzech etapów:

1. **Analiza wrażliwości** - mająca na celu identyfikację zagrożeń klimatycznych istotnych dla określonego rodzaju infrastruktury, niezależnie od jej lokalizacji.
2. **Analiza ekspozycji** - mająca na celu identyfikację zagrożeń klimatycznych istotnych dla konkretnej lokalizacji, obecnie i w przyszłości, niezależnie od ocenianego typu infrastruktury.
3. **Analiza podatności** - łącząca wyniki poprzednich dwóch etapów (analizy wrażliwości i ekspozycji) i określająca zagrożenia klimatyczne istotne dla ocenianego projektu z uwzględnieniem rodzaju infrastruktury i jej lokalizacji. W przypadku zidentyfikowania wysokiego lub średniego poziomu podatności, na etapie szczegółowej analizy wymagana będzie bardziej szczegółowa analiza ryzyka, która pomoże również w określeniu wymaganych działań w zakresie przystosowania do zmian klimatu.

Jeżeli w wyniku oceny odporności na zmiany klimatu projekt uznany zostanie za niepodatny na zagrożenia związane z klimatem (tzn. wykaże ona tylko podatności na niskim lub nieznacznym poziomie) i zostanie to odpowiednio uzasadnione, przeprowadzanie szczegółowej analizy może nie być konieczne.

Proces weryfikacji klimatycznej powinien zakończyć się krótkim oświadczeniem podsumowującym, które należy zawrzeć w treści załącznika: Zgodność projektu z regulacjami ochrony środowiska i wymogami klimatycznymi.

Oświadczenie to powinno wyjaśniać w jaki sposób przeprowadzono weryfikację klimatyczną i jakie były jej główne ustalenia. Powinno ono zawierać elementy określone w Poradniku.

Przykładowy zakres oświadczenia o weryfikacji klimatycznej (z Poradnika):

Proces weryfikacji klimatycznej:

Opis procesu weryfikacji klimatycznej od wstępnego planowania do likwidacji inwestycji, z uwzględnieniem włączenia do procesu opracowania projektu i koordynacji z procesami oceny oddziaływania na środowisko (np. OOS);

Łagodzenie zmian klimatu (neutralność klimatyczna):

Opis preselekcji i jej wyników.

W przypadku podjęcia etapu 2 (szczegółowej analizy):

- Opis oceny bezwzględnych i względnych emisji gazów cieplarnianych z projektu. W stosownych przypadkach należy przedstawić opis szacowania ich wartości pieniężnej w analizie ekonomicznej i wykorzystania kalkulacyjnego kosztu emisji, jak również wcześniejszej analizy wariantów i uwzględnienie zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”.
- Opis spójności projektu z odpowiednimi unijnymi i krajowymi planami w dziedzinie energii i klimatu oraz celem UE polegającym na osiągnięciu redukcji emisji do 2030 r. i neutralności klimatycznej do 2050 r. W jaki sposób projekt przyczynia się do realizacji założeń tych planów i celów (może być w tym wspierany przez weryfikację neutralności klimatycznej dla strategii/planu, jeśli została należycie przeprowadzona).

Przystosowanie się do zmian klimatu (odporność na zmiany klimatu):

Opis preselekcji i jej wyników, w tym odpowiednich informacji szczegółowych z analizy wrażliwości, analizy ekspozycji i wynikowej oceny podatności.

W przypadku podjęcia etapu 2 (szczegółowej analizy) opisać:

- ocenę ryzyka klimatycznego z uwzględnieniem analizy prawdopodobieństwa i oddziaływania oraz zidentyfikowanych ryzyk klimatycznych.
- w jaki sposób zidentyfikowane ryzyka klimatyczne uwzględniono w odpowiednich działaniach w zakresie przystosowania się do zmian klimatu (w tym odporność na zmiany klimatu samego projektu), z uwzględnieniem odpowiednio identyfikacji, oceny, planowania i realizacji tych działań.
- ocenę i jej wyniki w odniesieniu do regularnego monitorowania i prowadzenia działań następczych, np. w odniesieniu do kluczowych założeń dotyczących przyszłych warunków klimatycznych.

- zgodność projektu z unijnymi i – w stosownych przypadkach – krajowymi, regionalnymi i lokalnymi strategiami i planami dotyczącymi przystosowania się do zmiany klimatu oraz krajowymi lub regionalnymi planami zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi.

Wszelkie dodatkowe istotne informacje:

Wszelkie inne istotne kwestie wymagane w Poradniku i innych stosownych źródłach.

Wpływ na klimat i odporność na zmiany klimatu powinny być uwzględnione we wszystkich fazach cyklu projektu, w tym w fazie likwidacji. Weryfikacja klimatyczna musi być zintegrowana z poszczególnymi etapami zarządzania cyklem projektu tj. na etapie:

- a) przygotowania inwestycji,
- b) realizacji inwestycji,
- c) eksploatacji inwestycji,
- d) likwidacji inwestycji.

Wnioskodawca/beneficjent zobowiązany jest zbierać dowody potwierdzające, że projekt nie wpływa negatywnie na klimat we wszystkich fazach cyklu projektu.

Przykładowy wykaz dowodów, który nie jest zbiorem obligatoryjnie wymaganych dokumentów, ale może być inspiracją do sporządzenia wykazu dowodów dostosowanych do zakresu projektu.

ETAP PRZYGOTOWANIA INWESTYCJI:

- dokumentacja stanowiąca podstawę do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (raporty oddziaływania na środowisko, karty informacyjne przedsięwzięcia);
- raporty opracowane na etapie ponownej oceny oddziaływania na środowisko – etap pozwoleń na budowę;
- decyzje administracyjne (np. decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach, zgody wodnoprawne, postanowienia RDOŚ uzgadniające realizację inwestycji z etapu ponownej oceny, pozwolenia na budowę itp.);
- dokumentacja przetargowa, o ile zawiera zapisy np. obligujące Wykonawcę do działań wspierających realizację danego celu środowiskowego, w tym służących minimalizacji ujemnego wpływu na zmiany klimatu (PFU, OPZ, SIWZ);
- dokumentacja przetargowa potwierdzająca stosowanie kryteriów zielonych zamówień publicznych (o ile takie kryteria zostały opracowane);
- warunki/standardy techniczne oraz instrukcje Zarządcy infrastruktury dotyczące etapu projektowania inwestycji;
- analiza klimatyczna przedstawiona w załączniku do wniosku o dofinansowanie;
- Studium Wykonalności (SW), – o ile zawiera odpowiednie informacje
- raporty ESG

ETAP REALIZACJI INWESTYCJI

- plan ochrony środowiska;
- raporty wykonawcy robót z postępu prac;
- raporty wykonawcy z nadzoru przyrodniczego/środowiskowego;
- raporty inżyniera w zakresie ochrony środowiska;

- dokumenty potwierdzające zastosowanie określonych rozwiązań zapewniających minimalizację negatywnego wpływu infrastruktury na zmianę klimatu (mitygacja)
- protokoły odbioru częściowe/końcowe obiektów do użytkowania;
- dziennik budowy.

ETAP EKSPLOATACJI INWESTYCJI

- standardy/instrukcje w zakresie rozwiązań zapewniających łagodzenie zmian klimatu;
- dokumenty potwierdzające zastosowanie określonych standardów/instrukcji w zakresie rozwiązań zapewniających łagodzenie zmian klimatu – m.in. protokoły z okresowej (rocznej lub 5 letniej) kontroli stanu technicznego obiektów.

ETAP LIKWIDACJI

- standardy/instrukcje/procedury dot. likwidacji inwestycji.

WAŻNE: prawidłowo przeprowadzona weryfikacja klimatyczna może stanowić materiał źródłowy do oceny DNSH (zasady nieczynienia znaczącej szkody środowisku) pod kątem łagodzenia zmian klimatu i przystosowania do nich.

WAŻNE: Wnioskodawca/Beneficjent jest zobowiązany również do gromadzenia dowodów potwierdzających zgodność projektu z poszczególnymi celami zasady DNSH. Tak samo jak w przypadku weryfikacji klimatycznej dowody potwierdzające spełnienie zasady DNSH należy gromadzić we wszystkich fazach cyklu projektu.

Dowody należy gromadzić w odniesieniu do wszystkich niżej wymienionych celów środowiskowych:

- łagodzenie zmian klimatu,
- adaptacja do zmian klimatu,
- gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling
- odpowiednie użytkowanie i ochrona zasobów wodnych i morskich,
- zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń powietrza, wody lub ziemi,
- ochrona i odtwarzanie bioróżnorodności i ekosystemów.

4 ZGODNOŚĆ PROJEKTU Z CELAMI WSPARCIA

Na podstawie informacji przedstawionych w tej części SW weryfikowane będzie, czy projekt wpisuje się w Cel Polityki 4 – Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski Filar Praw Socjalnych oraz czy projekt spełnia kryteria obligatoryjne i rankingujące.

4.1 Realizacja działań miękkich w trakcie realizacji projektu

Maksymalna kwota dofinansowania z EFRR na działania miękkie wynosi do 15% dofinansowania z EFRR.

Należy opisać, czy w projekcie realizowane będą działania miękkie związane z:

- podnoszeniem kompetencji kadr wnioskodawcy/instytucji, których dotyczy projekt (szerzej poniżej), lub
- działaniami edukacyjnymi podnoszącymi świadomość ekologiczną oraz klimatyczną społeczeństwa, lub
- działaniami związanymi ze współpracą z partnerami z innych państw, lub
- opracowaniem dokumentu pn. Strategia promocji zabytku oraz związanego z nim miejsca⁷.

Należy opisać zaplanowane w ramach projektu działania miękkie mające na celu podnoszenie kompetencji kadr wnioskodawcy/instytucji, których dotyczy projekt (m.in. poprzez szkolenia, warsztaty, kursy językowe i inne formy kształcenia) w zakresie:

- zarządzania, lub
- dywersyfikacji źródeł finansowania działalności w okresie trwałości projektu/ pozyskiwania funduszy na działalność i rozwój instytucji ze źródeł pozabudżetowych (Obszar 1 i 2), lub promocji zabytku (Obszar 2), lub
- wprowadzania innowacyjnych form uczestnictwa w kulturze (Obszar 1), lub
- budowania potencjału miejsca (Obszar 2), lub
- organizacji działalności kulturalnej (Obszar 1), lub
- transformacji cyfrowej, lub
- innowacji społecznych, lub
- włączenia społecznego, lub
- działań w ramach kryzysu, lub
- znajomości języków mniejszości narodowych, regionalnych, etnicznych, lub
- znajomości języka migowego.

Uwaga: Brak działań (poprzez szkolenia, warsztaty i inne formy kształcenia) w zakresie dywersyfikacji źródeł finansowania działalności w okresie trwałości projektu/ pozyskiwania funduszy na działalność i rozwój instytucji ze źródeł pozabudżetowych, powoduje uzyskanie 0 pkt. w kryterium pn. Podnoszenie kompetencji kadr wnioskodawcy (działania miękkie w trakcie realizacji projektu) niezależnie od ilości i zakresu innych zaplanowanych działań.

W budżecie projektu muszą być zaplanowane środki na co najmniej jedno działanie miękkie.

Należy opisać:

- ile osób zatrudnionych u Wnioskodawcy na podstawie umowy o pracę (należy wskazać konkretnie stanowiska pracy) zostanie przeszkolonych i w jakich ww. zakresach. Należy udowodnić zasadność szkoleń z danego zakresu dla danego stanowiska pracy

Należy wskazać czy Wnioskodawca planuje opracowanie dokumentu pn. Strategia promocji zabytku oraz związanego z nim miejsca, którego założenia będą realizowane po zakończeniu projektu. Jeśli tak, należy zaplanować środki na opracowanie tego dokumentu w budżecie projektu (należy wskazać pozycję budżetową, w której są zaplanowane wydatki na ten cel).⁸

Strategia promocji zabytku powinna zawierać w szczególności:

1. Cel i przesłanie - określenie celów promocji zabytku oraz przekazu jaki ma być skierowany do grup docelowych (np. społeczności lokalnej, turystów, naukowców).

⁷ wyłącznie dla Obszaru 2

⁸ Dotyczy projektów w ramach Obszaru 2

2. Grupy docelowe - np. osoby zainteresowane historią, kulturą, turystyką itp.
3. Kanały promocji -np. strony internetowe, media społecznościowe, materiały drukowane, reklama w mediach tradycyjnych itp.
4. Przykłady działań promocyjnych – np. organizacja wystaw, imprez kulturalnych, konferencji naukowych, warsztatów, konkursów, publikowanie artykułów naukowych i popularnonaukowych, prowadzenie kampanii marketingowej itp.
5. Szacowany koszt działań określonych w Strategii promocji zabytku oraz źródła finansowania tych działań (działania te będą realizowane po zakończeniu projektu).
6. Plan utrzymania - określenie sposobów utrzymania zabytku w dobrym stanie i zabezpieczenia go przed zniszczeniem, co jest niezbędne do dalszej promocji.
7. Plan dalszych inwestycji - określenie inwestycji, które mogą wpłynąć na promocję zabytku, np. budowa nowych ścieżek turystycznych, rozbudowa infrastruktury kulturalnej itp.

4.2 Wsparcie procesu transformacji cyfrowej

Należy opisać w jaki sposób projekt wspiera proces transformacji cyfrowej, jakie są potrzeby i luki w tym zakresie. Zakup niezbędnego wyposażenia oraz technologii informatycznych (jeżeli przewidziano w projekcie) musi mieć na celu poprawę jakości oferty kulturalno-edukacyjnej, zwiększenie liczby osób korzystających z oferty powstałej w wyniku realizacji projektu, w tym poszerzenie dostępu do kultury dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Należy wskazać pozycję budżetową, w której są zaplanowane wydatki na ten cel.

4.3 Partycypacja społeczna w podejmowaniu decyzji dotyczących projektu

Realizacja projektu musi być poprzedzona konsultacjami społecznymi. Do konsultacji może być wykorzystana metodą on-line jak i metoda on-site (bezpośredni kontakt z uczestnikami konsultacji) lub warsztaty charette⁹.

Udział w konsultacjach musi być umożliwiony (w tym poprzez odpowiednie rozpowszechnienie informacji o nich) także osobom niemającym na co dzień bezpośredniego kontaktu z Wnioskodawcą. W szczególności dotyczy to społeczności lokalnych związanych z miejscem lokalizacji projektu.

Należy udowodnić, że konsultacje były przeprowadzone i udokumentować udział mieszkańców lub organizacji pozarządowych, jeżeli uczestniczyły w opracowywaniu ostatecznego kształtu projektu lub też, jeżeli dotyczy, należy opisać partycypację we współdecydowaniu z mieszkańcami o sposobie funkcjonowania projektu po jego realizacji.

---

⁹ warsztaty charette – warsztaty oparte na zebraniu w jednym miejscu różnych stron zainteresowanych przyszłością danego miejsca czy obszaru (inwestorów, mieszkańców reprezentujących różne grupy społeczne, inwestorów, pracowników, specjalistów z różnych dziedzin związanych z przedmiotem planowanych przedsięwzięć, działaczy społecznych) i wspólnym wypracowywaniu przez te strony rozwiązań lub zaleceń, tradycyjnie przyjmuje się udział od 50 do ponad 100 osób i co najmniej kilka dni trwania (może to być kilka następujących po sobie dni, lub kilka sesje warsztatowe w odstępach czasu) – link do opisów warsztatów charatte na różnych stronach internetowych: <http://urbnews.pl/warsztaty-charette-otoczenie-dopasowane-mieszkancow/>, <https://partycypacjaobywatelska.pl/strefa-wiedzy/techniki/charette/>.

Należy przedstawić raport z konsultacji (obowiązkowy załącznik do wniosku), którego obowiązkowymi elementami są:

- Informacje, jak była przeprowadzona akcja informująca o konsultacjach (okres trwania konsultacji, formy konsultacji),
- informacja o dostępności konsultowanego projektu,
- informacja o sposobie zbierania opinii,
- informacja o liczbie osób/organizacji pozarządowych, które uczestniczyły w konsultacjach,
- wykaz uwag lub zgłoszonych postulatów,
- podsumowanie uwag zgłoszonych w konsultacjach publicznych i ich wpływu na ostateczny kształt projektu (wyniki konsultacji powinny znajdować odzwierciedlenie w rozwiązaniach technicznych i organizacyjnych przewidzianych w zakresie projektu).

4.4 Włączenie społeczne i rozwój innowacji społecznych

Należy opisać wpływ projektu na rozwój innowacji społecznych¹⁰. Odpowiedzieć na pytanie, czy projekt wprowadza nowe rozwiązania odpowiadające na potrzeby społeczne (np. w kooperacji z placówkami edukacyjnymi, organizacjami pozarządowymi).

Informacje zawarte w tej części SW mają dać odpowiedź na pytanie, czy w wyniku realizacji projektu wprowadzono nowe lub usprawniono już istniejące metody/narzędzia przyczyniające się do rozwiązania określonego problemu społecznego.

4.5 Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu – poprawność i wiarygodność analizy popytu

Ocenie będzie podlegać poprawność i wiarygodność przeprowadzonej analizy popytu. **W analizie popytu uwzględnia się, odpowiednio dla Obszaru 1 lub 2, osoby korzystające z oferty realizowanej w infrastrukturze objętej wsparciem lub powstałej w wyniku realizacji projektu w formie stacjonarnej (nie wliczamy odbiorców on-line) lub osoby odwiedzające zabytek/zabytki objęte wsparciem w formie stacjonarnej (nie wliczamy odbiorców on-line).**

Uwaga: Analiza popytu jest oceniana w kryterium obligatoryjnym pn. *Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu – poprawność i wiarygodność analizy popytu*. Kryterium to jest przedmiotem oceny na etapie oceny formalnej. Niespełnienie tego kryterium oznacza, że projekt uzyska negatywną ocenę i nie jest kierowany do oceny merytorycznej (punktowej). Oznacza to, że dofinansowanie mogą uzyskać jedynie projekty z poprawnie sporządzoną i wiarygodną analizą popytu.

Analiza popytu identyfikuje ilościowo zapotrzebowanie na realizację planowanej inwestycji. W jej ramach należy uwzględnić zarówno bieżący (w oparciu o aktualne dane), jak również prognozowany popyt (w oparciu o prognozy uwzględniające m.in. wskaźniki makroekonomiczne i

---

¹⁰ Innowacja społeczna - oznacza działanie, które zarówno w odniesieniu do swoich celów, jak i środków ma społeczny charakter, a w szczególności każde działanie odnoszące się do rozwoju i realizacji nowych idei dotyczących produktów, usług, praktyk i modeli, które to działanie jednocześnie zaspokaja potrzeby społeczne i tworzy nowe relacje społeczne lub współpracę społeczną między organizacjami publicznymi, społeczeństwa obywatelskiego lub prywatnymi, i w ten sposób przynosi korzyści społeczeństwu oraz zwiększa jego zdolność do działań społecznych.

społeczne, wykonane konkretne badania określające społeczne zapotrzebowanie na projekt). Należy przeprowadzić analizę popytu oraz prognozowanego wzrostu popytu na usługi, które będą realizowane dzięki projektowi:

- **Obszar 1: (liczba osób korzystająca z oferty instytucji (beneficjenta/operatora projektu) po realizacji projektu – (minus) liczba osób korzystająca z oferty instytucji (beneficjenta/operatora projektu) przed realizacją projektu);**
- **Obszar 2: (liczba osób odwiedzających zabytek objęty wsparciem po realizacji projektu – (minus) liczba osób odwiedzających zabytek objęty wsparciem przed realizacją projektu).**

Należy zidentyfikować:

- charakterystykę rynku, na którym realizowany jest projekt (obszar objęty analizą popytu),
- Obszar 1: obecnych odbiorców działalności kulturalnej i kulturalno-edukacyjnej Wnioskodawcy (charakterystyka odbiorców, ich liczba, podstawa oszacowania),
- Obszar 2: obecnych odwiedzających zabytek (charakterystyka odwiedzających, ich liczba, podstawa oszacowania)
- przyszłych odbiorców projektu (beneficjentów końcowych projektu).

Analiza musi być oparta o obiektywne dane zewnętrzne (np. publikacje GUS, dane jednostek samorządu terytorialnego itp.). Konieczne jest podanie źródła danych.

Bieżący popyt

Dla bieżącego popytu należy przedstawić bieżącą wielkość popytu na ofertę realizowaną w obiektach będących przedmiotem wniosku (w ciągu 5 lat poprzedzających rok złożenia wniosku), grupy docelowe, do których skierowana jest oferta. Należy przedstawić metodykę wyliczenia bieżącego popytu, w tym wskazać dokładnie źródła danych.

Przyszły popyt

Dla określenia przyszłego popytu należy wskazać przyszłe zainteresowanie ofertą powstałą w wyniku realizacji projektu.

Celem analizy jest określenie przyszłego zainteresowania inwestycją, **potwierdzone wykonaniem przez firmę, zajmującą się badaniem rynku lub podmioty szkolnictwa wyższego i nauki konkretnych badań określających społeczne zapotrzebowanie na dany projekt** (wraz z określeniem metodologii tych badań), przedstawienie danych statystycznych wynikających z ww. badań mówiących o tym: ilu ludzi będzie zainteresowanych usługami czy produktami powstałymi w wyniku realizacji danego projektu, jaka będzie liczba nowych odbiorców, jakie będą możliwości korzystania z usług z uwzględnieniem potencjału nabywczego odbiorców, jaki będzie stopień wzrostu popytu na oferowane usługi).

Przedmiotem oceny będzie prognozowany wzrost popytu na usługi oferowane dzięki zrealizowaniu projektu. **Wzrost popytu po realizacji projektu musi wynikać z:**

- Obszar 1: oferty kulturalno-edukacyjnej wynikającej z realizacji projektu
- Obszar 2: oferty/udogodnień dla odwiedzających wynikających z realizacji projektu

Uwaga: Wykazane wartości przyszłego popytu muszą być spójne ze wskaźnikami rezultatu wskazanymi w studium wykonalności w pkt 5.2.

Ponadto należy określić wskaźnik użytkowania obiektu/infrastruktury/wyrobiska górniczego po zakończeniu realizacji projektu i stopień wzrostu popytu (nominalny i procentowy).

Uwaga: Wartości prognozowanego wzrostu popytu muszą odnosić się do zwiększenia liczby osób odwiedzających wyłącznie w wyniku realizacji tego konkretnego projektu. Zwiększenia liczby osób korzystających z oferty wnioskodawcy/operatora w obiekcie/ obiektach/ infrastrukturze/ wyrobisku górniczym, która była finansowana z innych źródeł (np. budżetu państwa, środków europejskich, funduszy MF EOG, itp.) nie mogą być uwzględniane w kalkulacji wartości przyszłego popytu (ponieważ nie wynikają wprost z realizacji tego projektu).

4.6 Zgodność projektu z „Europejskimi Zasadami Jakości dla finansowanych przez UE interwencji o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe”

Niniejszy punkt należy wypełnić w przypadku projektów obejmujących prace przy zabytku.

Należy opisać projekt tak, aby w opisie zawarte były odpowiedzi na pytania, odnoszące się do Europejskich Zasad Jakości dla finansowanych przez UE interwencji o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe” (dokument dostępny w materiałach pomocniczych – załącznik do Regulaminu).

1. Prace przy zabytku poparte są wiedzą o zabytku

- Czy zabytek jest zagrożony lub czy wymaga pilnej pomocy konserwatorskiej?
- Czy elementy dziedzictwa były zbadane przed zaprojektowaniem inwestycji? Jeśli nie, czy planowane są działania mające na celu ich identyfikację?
- Czy przeprowadzono ocenę wpływu projektu dotyczącego zabytku na dziedzictwo kulturowe? Jeśli tak, czy zostały one przeprowadzone przez niezależnych ekspertów?

2. Korzyści społeczne

- Czy realizacja projektu przyczyni się do zachowania zabytku dla przyszłych pokoleń?
- Czy projekt jest w pełni zgodny z przepisami dotyczącymi dziedzictwa kulturowego?
- W przypadku, gdy projekt odpowiada głównie na obecne potrzeby, które mogą z czasem ewoluować, czy inwestycje podejmowane przy zabytku są odwracalne?
- Czy przyszłe pokolenia nadal będą miały dostęp do pełnego bogactwa historycznego i kulturowego dziedzictwa po zrealizowaniu projektu? Jeżeli funkcje zostaną utracone, czy strata jest uzasadniona przez społeczne korzyści i jak może być postrzegana przez przyszłe pokolenia.

3. Kompatybilność

- Czy kompozycja architektoniczna, rozmiary, proporcje, zastosowane technologie, materiały będą wpisywać się w istniejące dziedzictwo kulturowe?
- Czy zostanie utrzymana autentyczność dziedzictwa kulturowego?

4. Proporcjonalność

- Czy w projekcie stosowana jest zasada: „Rób tyle, ile trzeba, ale tak mało, jak to możliwe”, w szczególności gdy prace prowadziłyby do nieodwracalnych zmian w zabytku lub jego otoczeniu lub wiedza na temat zabytku jest niewystarczająca lub obecnie nieosiągalna?

- Czy projekt koncentruje się na naprawie i konserwacji a nie na transformacji, czy zachowana jest równowaga między dziedzictwem kulturowym a nowymi elementami i materiałami.

5. Umiejętność rozróżnienia– odwołanie się do umiejętności i doświadczenia.

- Czy proponowane rozwiązania w projekcie były już wcześniej stosowane?
- Czy zastosowane rozwiązania technologiczne wiążą się z ryzykiem utraty zabytkowej tkanki obiektu?
- Czy projekt odzwierciedla krajowy, regionalny, lokalny charakter, tradycje, standardy i specyfikę miejsca?

4.7 Zgodność z zasadami Nowego Europejskiego Bauhaus

Należy opisać projekt odnosząc się do poniższych zasad „Nowego Europejskiego Bauhaus”. W opisie muszą znaleźć się odpowiedzi na poniższe pytania.

Ocena jest pozytywna, jeżeli w projekcie są uwzględnione przynajmniej trzy zagadnienia spośród wymienionych:

1. Działanie partycypacyjne
2. Zaangażowanie na różnych szczeblach
3. Ponaddyscyplinarne podejście
4. Piękno/jakość doświadczenia
5. Zrównoważony rozwój
6. Wspólnota

1. Działanie partycypacyjne.

Jeżeli zagadnienie to zostało opisane w pkt 4.3. Partycypacja społeczna w podejmowaniu decyzji dotyczących projektu należy napisać : „Zagadnienie opisane w pkt 4.3”.

2. Zaangażowanie na różnych szczeblach.

- Współpraca wnioskodawcy z sąsiednimi gminami lub miastami,
- współpraca wnioskodawcy z lokalnymi społecznościami z jego okolicy,
- współpraca wnioskodawcy z podmiotami o pokrewnym charakterze działalności z terenu tego samego regionu,
- współpraca wnioskodawcy z organizacjami lub ramach organizacji o charakterze międzynarodowym.

Ocena jest pozytywna, jeżeli Wnioskodawca współpracuje przynajmniej z jednym z ww. podmiotów.

3. Ponaddyscyplinarne podejście

Czy w przygotowanie projektu byli zaangażowani przedstawiciele różnych zawodów o różnym wykształceniu?

Ocena jest pozytywna, jeżeli Wnioskodawca zaangażował do realizacji projektu przedstawicieli różnych zawodów o różnym wykształceniu.

4. Piękno/jakość doświadczania

Czy w związku z projektem lub poprzez inne równoległe lub wcześniejsze działania wnioskodawcy, podniesiona została jakość przebywania w otoczeniu miejsca realizacji projektu i zwiększono możliwości aktywnego korzystania z niego lub odpoczynku w otoczeniu np. urządzono ogólnodostępny ogród, plac z miejscami do zabawy lub wypoczynku na miejscu nieużytkowanej wcześniej przestrzeni?

Czy stworzono możliwość doświadczania specyfiki miejsca różnymi zmysłami - więcej niż dwoma spośród zmysłów: wzroku, węchu, słuchu, dotyku, smaku, zmysłu temperatury, zmysłu równowagi, zmysłu percepcji czasu np. zastosowano i udostępniono materiały o specyficznej fakturze lub przedmioty wydające dźwięk podczas kontaktu z nimi lub zatrzymujące dłużej temperaturę; (wbudowanie ogrzewania w siedziska) zachowanie tykającego zegara; udostępnienie do picia wody ze źródła czy strumienia?

Czy wspierane jest wspólne doświadczanie walorów miejsca przez ludzi z różnych środowisk społecznych w sposób sprzyjający interakcji pomiędzy nimi lub budowaniu poczucia wspólnoty. Mogą to być zarówno działania, które dopiero zaistnieją jak i już istniejące i kontynuowane bądź zachowane po zrealizowaniu projektu np. kształtowanie miejsc oglądania eksponatów w sposób sprzyjający wspólnej obserwacji i wymianie wrażen, organizowanie wspólnych lekcji muzealnych czy warsztatów dla ludzi z różnych środowisk (dla dzieci i seniorów, dzieci z dużych miast i małych miejscowości)?

Czy budowane jest poczucie przynależności z uwzględnieniem osób, które mogą czuć się wykluczone społecznie, ekonomicznie lub w inny sposób np. poprzez organizację cyklicznych dostępnych bezpłatnie wydarzeń w oparciu o miejsce i infrastrukturę należące do wnioskodawcy? Mogą to być zarówno działania, które dopiero zaistnieją jak i już istniejące i kontynuowane bądź zachowane po zrealizowaniu projektu?

Czy podejmowane są działania ukierunkowane na poszanowanie środowiska naturalnego np. wyeksponowanie zastosowanych rozwiązań sprzyjających poszanowaniu flory i fauny żyjących w obiekcie (np. zachowanie gniazd dla jaskółek); lekcje muzealne ukierunkowane na podnoszeniu świadomości o roli i znaczeniu środowiska naturalnego?

Ocena jest pozytywna, jeżeli Wnioskodawca realizuje przynajmniej dwa z aspektów tego zagadnienia.

5. Zrównoważony rozwój

Czy w projekcie będą wykorzystane sprzęty lub materiały z odzysku? Dotyczy zarówno pozyskania sprzętu lub materiałów na potrzeby wnioskodawcy, jak i przekazanie przez wnioskodawcę sprzętu lub materiałów innym podmiotom.

Czy w projekcie będą wykorzystywane rzeczy, którymi już posiada Wnioskodawca i użyje ich w sytuacji, kiedy standardowym działaniem byłaby ich wymiana na nowe?

Czy zastosowano rozwiązania projektowe lub organizacyjne pozwalające na uniknięcie budowy lub wyburzenia w tym np. uniknięto wymiany materiałów wykończeniowych i stolarki okiennej oraz drzwiowej?

Czy w związku z projektem wprowadzane są działania, które pozwolą zachować bioróżnorodność, jeżeli byłaby narażona na zniszczenie na skutek realizacji projektu lub prowadzone są działania zwiększające bioróżnorodność na terenie realizacji projektu lub w jego sąsiedztwie?

Czy w projekcie podejmowane są działania umożliwiające sukcesję naturalną poprzez wprowadzanie w projekcie lub w jego otoczenie elementów naturalnego krajobrazu lub zwiększono czy planuje się zwiększyć stopień naturalności istniejącego krajobrazu?

Czy podejmowane są działania na rzecz ograniczania śladu węglowego, redukcji zanieczyszczeń i ocieplenia klimatu np. nasadzenia lub wykorzystanie materiałów, których powstanie wiąże się z wychwytywaniem dwutlenku węgla i innych zanieczyszczeń (drewno, inne materiały pochodzenia roślinnego), wspomaganie zachowania komfortu termicznego przez rozwiązania nie zużywające energii tj. konstrukcja ścian sprzyjająca magazynowaniu ciepła, kotary, rozwiązania chroniące przed przegrzewaniem latem?

Czy w projekcie zakłada się przyjęcie rozwiązań zachęcających do przybywania na miejsce realizacji projektu pieszo, środkami transportu poruszanymi siłą mięśni ludzkich lub komunikacją zbiorową poprzez zapewnienie dogodniejszego dostępu do jego wejść osobom przybywającym pieszo, komunikacją zbiorową i rowerem – w szczególności chodzi o lokalizację miejsc parkowania samochodów sprawiającą, że dostęp z niej nie będzie uprzywilejowany względem dojścia pieszego, dojścia z miejsc parkowania rowerów ani przystanku lub przystanków komunikacji zbiorowej?

Czy w projekcie będą uwzględnione rozwiązania umożliwiające odzyskiwanie i wykorzystywanie wody deszczowej i wody szarej?

Czy w projekcie będą uwzględnione rozwiązania umożliwiające odzyskiwanie i wykorzystywanie wody czarnej?

Czy podczas realizacji projektu będą stosowane rozwiązania ograniczających powstawanie odpadów lub polegające na wykorzystywaniu na miejscu powstających odpadów.

Ocena jest pozytywna, jeżeli są realizowane przynajmniej trzy aspekty z tego zagadnienia.

6. Wspólnota

Czy zapewniono dostępność miejsca będącego przedmiotem projektu i wszystkich jego części dla osób z niepełnosprawnościami w sposób dający im poczucie bycia równoprawnymi użytkownikami (m.in. poprzez dostępne dla nich dojścia i wejścia główne dla wszystkich użytkowników)?

Czy Wnioskodawca zapewni lub zapewnił dostępność do prowadzonej działalności osobom z grup społecznych zagrożonych wykluczeniem ekonomicznym np. poprzez organizowanie dostępnych bezpłatnie warsztatów czy innych zajęć lub regularne zapewnianie bezpłatnego

dostępu do podstawowego zakresu działalności, zapewnianie dni z bezpłatnym wstępem na wszystkie rodzaje ekspozycji, regularne organizowanie bezpłatnie dostępnych koncertów czy przedstawień?

Czy Wnioskodawca włączył lub planuje włączenie w swoją działalność uchodźców lub migrantów poprzez działania lub rozwiązania ułatwiające do niej dostęp – dotyczy także osób przebywających w Polsce czasowo w związku z nauką, studiami, pracą czy w innych celach?

Czy Wnioskodawca wprowadził lub wprowadzi rozwiązania wspierające dzielenie się przez różne osoby zasobami i możliwościami? Mogą to być zarówno zasoby materialne, jak posiadane umiejętności, wiedza.

Czy Wnioskodawca zapewnia pracownikom i użytkownikom miejsca będącego przedmiotem projektu możliwości wpływania na decyzje odnośnie sposobu jego funkcjonowania?

Czy Wnioskodawca realizuje działania wspierające budowanie lokalnych więzi społecznych lub więzi społecznych o charakterze ponadlokalnym?

Ocena jest pozytywna, jeżeli są realizowane przynajmniej trzy aspekty z tego zagadnienia.

4. 8 Rozwiązania dla osób ze szczególnymi potrzebami

Należy opisać rozwiązania w projekcie, których wdrożenie zapewni osobom ze szczególnymi potrzebami większą dostępność do oferty Wnioskodawcy.

W opisie należy odnieść się do zasad projektowania uniwersalnego oraz zastosowanych w projekcie rozwiązań z podziałem na poszczególne rodzaje niepełnosprawności (dotyczy zarówno prezentacji rezultatów projektu jak i poprawy korzystania z oferty powstałej w wyniku realizacji inwestycji dla osób ze szczególnymi potrzebami), skierowane do wszystkich grup osób ze szczególnymi potrzebami, w tym do:

- niewidomych, słabowidzących i głuchoniewidomych,
- głuchych i słabosłyszących,
- z niepełnosprawnością ruchową,
- z niepełnosprawnością intelektualną,
- z zaburzeniami lub chorobami psychicznymi,
- z trudnościami komunikacyjnymi.

W przypadku, gdy w ramach projektu przewidziano rozwiązania dla grup osób ze szczególnymi potrzebami innych niż wymienione powyżej, również należy opisać je w niniejszej części studium.

Należy opisać czy w budżecie projektu przewidziano środki na ww. działania; jeśli tak - należy wskazać pozycję budżetową, w której są zaplanowane wydatki na ten cel.

Projekt musi być zgodny Wytocznymi i standardami dostępności dla polityki spójności 2021–2027 oraz ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240) – należy udowodnić zgodność projektu z ww. dokumentami.

Uwaga: Należy opisać, czy na etapie przygotowania projektu przeprowadzono konsultacje zaproponowanych rozwiązań z osobami ze szczególnymi potrzebami oraz należy przedstawić

raport z konsultacji. Raport z konsultacji zaproponowanych rozwiązań w zakresie dostosowania rezultatów projektu dla osób ze szczególnymi potrzebami z osobami ze szczególnymi potrzebami, w tym z osobami z niepełnosprawnościami jest nieobowiązkowym załącznikiem do wniosku o dofinansowanie.

Wnioskodawca w opisie może też przedstawić rozwiązania w zakresie dostosowania projektu dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z osobami z niepełnosprawnościami, które już funkcjonują.

4.9 Wpływ na rozwój turystyki w regionie¹¹

Należy opisać jak projekt będzie stymulował działalność turystyczną w regionie i jak jego realizacja wpłynie na sferę ekonomiczną i społeczną oraz rozwój zrównoważonej turystyki.

4. 10 Zastosowanie w projekcie elementów z zakresu ochrony środowiska i klimatu

- 1) Należy wskazać zaplanowane w projekcie rozwiązania w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym wynikające z „Mapy drogowej Transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym”. Czy w projekcie zakłada się działania takie jak: zmniejszenie pierwotnego zużycia surowców i materiałów, zapobieganie powstawaniu odpadów, odzysk, recycling, naprawę i ponowne wykorzystanie, wykorzystanie wody szarej, ścieków oczyszczonych, ograniczenie presji na środowisko, uwzględnianie efektów środowiskowych w zarządzaniu – jeżeli dotyczy.
<https://gozwpraktyce.pl/regulacja/mapa-drogowa/>
- 2) Należy wymienić rozwiązania, które zostały zastosowane w projekcie w zakresie odporności i adaptacji do zmian klimatu – jeżeli dotyczy.
- 3) Należy napisać, czy w projekcie zostały zastosowane rozwiązania w zakresie ochrony przyrody, w tym zachowanie istniejących drzew i terenów zielonych oraz różnorodności biologicznej
- 4) Należy napisać, czy w ramach projektu zostały zastosowane elementy w zakresie poprawy efektywności energetycznej i czy w projekcie będą wykorzystywane odnawialne źródła energii
- 5) Należy napisać, czy w ramach projektu realizowane są dodatkowe nasadzenia drzew lub drzew i krzewów, których trwałość wynosi co najmniej 5 lat. ponad te wynikające z rozstrzygnięć administracyjnych oraz, czy realizacja projektu wiąże się z koniecznością wycinki drzew i wykonaniem nasadzeń kompensacyjnych.
- 6) Należy napisać, czy realizacja projektu będzie przebiegać zgodnie ze „Standardem ochrony drzew i innych form zieleni w procesie inwestycyjnym” (Standard opracowany przez Fundację Ekorozwoju oraz Stowarzyszenie Architektury Krajobrazu Fundacja EkoRozwoju) lub innym standardem chroniącym zieleń w stopniu nie mniejszym niż ww. “Standard (...)”.

---

¹¹ Dotyczy wyłącznie projektów w ramach Obszaru 2

4.11 Oferta kulturalno – edukacyjna¹²

Bieżąca oferta kulturalno-edukacyjna

Należy wskazać dotychczasową działalność kulturalno-edukacyjną Wnioskodawcy. Należy opisać potencjał instytucjonalny Wnioskodawcy, jego dotychczasowe działania w tym obszarze.

Należy przedstawić:

- zakres tematyczny działalności kulturalno-edukacyjnej;
- liczbę wydarzeń kulturalno-edukacyjnych w roku;
- rodzaje prowadzonej działalności (np. warsztaty, przedstawienia, koncerty itp.);
- charakterystykę grup docelowych;
- procentowe określenie czasu przeznaczanego na działalność kulturalną w całkowitej działalności Wnioskodawcy;
- procentowe określenie wykorzystania powierzchni obiektu/obiektów będących przedmiotem wniosku na działalność kulturalno-edukacyjną;
- informację na temat komercyjnego wykorzystania obiektu/obiektów będących przedmiotem wniosku.

Oferta kulturalno – edukacyjna po zakończeniu projektu

Należy przedstawić program kulturowy/artystyczny/edukacji kulturalnej bezpośrednio związany z projektem, tzn. wynikający z jego realizacji. Oferta kulturalno-edukacyjna powinna obejmować wyłącznie wydarzenia stacjonarne (wydarzenia on-line powinny zostać uwzględnione w pkt. 4.17).

W szczególności należy przedstawić:

- liczbę wydarzeń kulturalno-edukacyjnych w każdym roku okresu trwałości projektu,
- charakterystykę grup docelowych,
- jaki procent czasu prowadzonej działalności w obiekcie/obiektach będących przedmiotem projektu będzie przeznaczony na cele kulturalno-edukacyjne,
- jaki procent przestrzeni obiektu/obiektów będących przedmiotem projektu będzie przeznaczony na cele kulturalno-edukacyjne.

Uwaga: w ramach Obszaru 1 wsparcie mogą uzyskać tylko projekty spełniające warunek, że w skali roku przynajmniej 80% czasu lub przestrzeni infrastruktury objętej projektem będzie wykorzystywane wyłącznie do działalności kulturalnej.

Należy opisać i wskazać ile razy w każdym roku okresu trwałości projektu będą odbywały się - jeżeli dotyczy - wydarzenia:

- związane z promocją lokalnej kultury i historii;
- promujące młodych twórców¹³ lub twórców z mniejszości narodowych ;
- kulturalne lub edukacyjne będące efektem bezpośredniej współpracy z instytucjami kultury z innych państw;

¹² Dotyczy projektów w ramach Obszaru 1

¹³ młody twórca - osoba do 35 roku życia, która dopiero zaczyna swoją karierę artystyczną

- specjalnie kierowane do dzieci i młodzieży;
- specjalnie kierowane do seniorów¹⁴;
- realizowane na obszarach wiejskich¹⁵, poza obiektem/obiektami będącymi przedmiotem wniosku;
- zawierające elementy zwiększające zaangażowanie społeczności lokalnej.

Należy wypełnić poniższą tabelą, która jest podsumowaniem opisanej oferty, w tym spełniania przez zaproponowane wydarzenia podkryteriów oceny w ramach kryterium rankingującego „Oferta kulturalno – edukacyjna po zakończeniu projektu”:

Rodzaj wydarzenia (podkryterium)	Wydarzenia spełniające podkryterium	Liczba wydarzeń rocznie w każdym roku okresu trwałości projektu
Wydarzenia związane z promocją lokalnej kultury i historii		
Wydarzenia promujące młodych twórców lub twórców z mniejszości narodowych		
Wydarzeń kulturalne lub edukacyjne będące efektem bezpośredniej współpracy z instytucjami kultury z innych państw		
Wydarzenia specjalnie kierowane do dzieci i młodzieży		
Wydarzenia specjalnie kierowane do seniorów		
Wydarzenia realizowane na obszarach wiejskich, poza obiektem/obiektami będącymi przedmiotem wniosku		
Wydarzenia zawierające elementy zwiększające zaangażowanie społeczności lokalnej		

¹⁴ senior - osoba, która ukończyła 60 rok życia

¹⁵ obszary wiejskie – rozumiane jako tereny położone poza granicami administracyjnymi miast oraz obszary miast o liczbie ludności nie większej niż 20 tys. mieszkańców (weryfikowane na podstawie danych GUS)

Uwaga: Należy wykazać również, że zaproponowana oferta kulturalno-edukacyjna jest możliwa do realizacji, biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenie Wnioskodawcy oraz jego potencjał organizacyjno-finansowy.

4.12 Współpraca z podmiotami zewnętrznymi w realizacji oferty kulturalno-edukacyjnej po zakończeniu projektu¹⁶

Należy napisać czy podmiot/podmioty niepowiązany organizacyjnie z Wnioskodawcą/Operatorem infrastruktury objętej wsparciem (tzn. podmiot nie może być biorcą ani dawcą dotacji celowych i podmiotowych od Wnioskodawcy/Operatora oraz nie może być bezpośrednio nadzorowany przez Wnioskodawcę/Operatora) będzie zaangażowany w prowadzenie lub współprowadzenie działalności kulturalną w obiekcie będącym przedmiotem projektu.

Należy opisać jakie zajęcia artystyczne lub inne inicjatywy społeczno – kulturalne opisane we wniosku o dofinansowanie będzie prowadził podmiot niepowiązany organizacyjnie z Wnioskodawcą/Operatorem infrastruktury objętej wsparciem oraz podać liczbę planowanych wydarzeń rocznie w każdym roku okresu trwałości.

Należy podać liczbę współpracujących podmiotów i krótko je scharakteryzować.

Uwaga: Potwierdzeniem współpracy podmiotów zewnętrznych w realizacji oferty kulturalno-edukacyjnej po zakończeniu projektu jest list intencyjny załączony do wniosku o dofinansowanie.

Przez list intencyjny należy rozumieć dokument zawarty w formie pisemnej pomiędzy Wnioskodawcą i podmiotem niepowiązanym organizacyjnie z Wnioskodawcą/Operatorem infrastruktury objętej wsparciem, zawierający opis zakresu planowanych do prowadzenia/współprowadzenia przez ten podmiot po zakończeniu projektu zajęć artystycznych lub innych inicjatyw społeczno – kulturalnych w obiekcie będącym przedmiotem projektu wraz ze wskazaniem, ile razy rocznie w każdym roku okresu trwałości projektu dane wydarzenie będzie się odbywać. List powinien być podpisany przez osoby upoważnione, zawierać miejsce i datę podpisania oraz dane stron.

4.13 Nowa przestrzeń do prowadzenia działalności kulturalnej, edukacji kulturalnej lub edukacji społecznej¹⁷

W przypadku projektu, którego efektem będzie m.in. udostępnienie nowych powierzchni do prowadzenia działalności z zakresu kultury, edukacji kulturalnej i aktywności społecznej, należy podać w tabeli liczbę pomieszczeń i powierzchnię użytkową obiektów budowlanych/wyrobisk górniczych służącą do prowadzenia działalności z zakresu kultury, edukacji kulturalnej i aktywności społecznej oraz wskazać o jaki procent wzrośnie udział powierzchni udostępnionej do prowadzenia ww. działalności po zrealizowaniu projektu.

---

¹⁶ Dotyczy projektów w ramach Obszaru 1

¹⁷ Dotyczy projektów w ramach Obszaru 1

	Przed realizacją projektu	Po zakończeniu projektu
Powierzchnia <u>użytkowa</u> obiektu /obiektów będących przedmiotem projektu (w m ²)	np. 1000 m ²	np. 1500 m ²
Powierzchnia <u>użytkowa</u> obiektu/obiektów będących przedmiotem projektu <u>udostępniana przez wnioskodawcę odwiedzającym</u> (w m ²)	np. 500 m ²	np. 1200 m ²
Zwiększenie powierzchni użytkowej udostępnionej odwiedzającym w wyniku realizacji projektu (w %) ¹⁸ (w %) ¹⁹		1200 m ² - 500m ² = 700 m ² (700 m ² /1500 m ²) * 100% = 46,6%

Informacje w tym zakresie muszą być spójne z informacjami zawartymi w rozdz. 3.6.

4.14 Rozwój widowni – projekt uwzględnia zidentyfikowane potrzeby odbiorców²⁰

Należy opisać rozwiązania zaplanowane w projekcie, które uwzględniają wyniki badań dotyczących rozwoju widowni/odwiedzających z uwzględnieniem potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami. Oferta kulturalno – edukacyjna przygotowana po zrealizowaniu projektu powinna uwzględniać postulaty wynikające z tego dokumentu.

Dokument musi być opracowany przed złożeniem wniosku o dofinansowanie. Dokument dot. rozwoju widowni/odwiedzających jest nieobowiązkowym załącznikiem do wniosku o dofinansowanie (Obszar 1).

Przez rozwój widowni „Audience Development” należy rozumieć marketing sztuki, wychodzący jednak daleko poza samą sprzedaż wydarzeń, nastawiony na badanie potrzeb odbiorcy oraz rozwijanie zainteresowań publiczności i angażowanie jej w różne działania. Łączy on w sobie działania i wiedzę z zakresu PR, edukacji i psychologii, animacji kultury, socjologii, zarządzania, obsługi klienta i statystyki. Głównym celem „Audience Development” jest zatem powiększanie oraz poznawanie i rozszerzanie potrzeb widowni – są nią wszyscy odbiorcy działań organizacji zajmujących się sztuką, a więc goście, czytelnicy, słuchacze, widzowie, studenci, uczniowie, wolontariusze, media, partnerzy i sponsorzy.

Rozwój widowni nie jest jednorazowym działaniem, lecz długofalowym, złożonym procesem. Opracowania planu rozwoju widowni należy przeprowadzić zgodnie z metodyką zaproponowaną

¹⁸ Jeżeli infrastruktura stanowiąca przedmiot projektu nie była przed realizacją projektu użytkowana w celu prowadzenia działalności kulturalno-edukacyjnej zwiększenie powierzchni użytkowej udostępnionej odwiedzającym w wyniku realizacji projektu wynosi 100%

¹⁹ Należy podać informacje na temat proporcji (procentowego udziału) powstałej w ramach projektu nowej przestrzeni dostępnej dla zwiedzających/odbiorców do całkowitej powierzchni użytkowej obiektu/obiektów stanowiących przedmiot projektu

²⁰ Dotyczy projektów w ramach Obszaru 1

przez Narodowe Centrum Kultury (NCK) - <https://www.nck.pl/badania/aktualnosci/audience-development-koncepcja-rozwoju-widowni>.

4.15 Analiza ryzyka/Plan zarządzania ryzykiem

Należy przedstawić analizę kluczowych ryzyk w projekcie oraz plan zarządzania ryzykiem. Należy dokonać jakościowej analizy ryzyka projektu (zarówno na etapie realizacji inwestycji – z punktu widzenia Wnioskodawcy, jak i w okresie trwałości – z punktu widzenia operatora) w oparciu o listę najistotniejszych zidentyfikowanych czynników ryzyka.

Należy:

- oszacować możliwość potencjalnego wystąpienia ryzyka i jego wpływ na projekt,
- opisać działania zapobiegawcze w celu uniknięcia wystąpienia któregoś z czynników ryzyka
- opisać przygotowanie wnioskodawcy (aktualne i wynikające z realizacji projektu) do minimalizowania negatywnych skutków ww. ryzyk.

Dobór czynników ryzyka powinien być dokonany właściwie do specyfiki projektu.

Zaleca się stosowanie przynajmniej następujących czynników ryzyka:

W fazie realizacji inwestycji:

- wzrost kosztów inwestycji, w tym wzrost cen jednostkowych materiałów, energii oraz robocizny, opóźnienia/przestoje w realizacji inwestycji wynikające m.in. z trudności w wyłonieniu wykonawcy, niewywiązywania się wykonawcy z umowy, trudności w pozyskaniu/fluktuacji wykwalifikowanej kadry bezpośrednio zaangażowanej w realizację projektu (dotyczy m.in. zespołu projektowego, w tym menadżera projektu, inżyniera projektu, księgowego projektu), niesprzyjającej aury, zdarzeń losowych, w tym klęsk żywiołowych, wypadków przy pracy i odkryć archeologicznych),
- opóźnienia w realizacji zamówień publicznych dotyczących projektu (na etapie wyboru wykonawcy),
- utrata kluczowego personelu podczas realizacji projektu,
- nieoczekiwane komplikacje związane z instalacją specjalistycznego sprzętu,
- opóźnienia w doprowadzeniu sprzętu do pełnego i niezawodnego funkcjonowania,
- nieoczekiwane skutki dla środowiska naturalnego/wypadki,
- problemy z zaopatrzeniem,
- wystąpienie pandemii,
- wystąpienie konfliktu zbrojnego.

W fazie operacyjnej:

- opóźnienia proceduralne,
- niższy niż oszacowano popyt na usługi,
- wzrost kosztów operacyjnych,
- niewłaściwe oszacowanie przychodów finansowych,
- niewystarczające przyznane środki na poziomie krajowym/regionalnym w fazie operacyjnej,
- zwiększenie negatywnych skutków zmian klimatu w stosunku do założonego scenariusza tych zmian,

str. 35

- brak personelu niezbędnego do obsługi obiektu/instytucji,
- wystąpienie pandemii,
- wystąpienie konfliktu zbrojnego.

Uwaga: Powyższy katalog czynników ryzyka należy, jeśli jest to konieczne, rozszerzyć o inne czynniki ryzyka wynikające ze specyfiki projektu. Wszystkie ryzyka wykazane w SW powinny zostać również uwzględnione w formularzu wniosku o dofinansowanie.

Analizę należy przedstawić w formie następującej tabeli:

Analiza ryzyka

Czynnik ryzyka	Możliwe przyczyny niepowodzenia	Prawdopodobieństwo wystąpienia ²¹	Wpływ na projekt ²²	Działania zapobiegawcze i minimalizujące
...				
...				

Konieczna jest interpretacja matrycy ryzyk, w tym ocena ryzyk rezydualnych, czyli ryzyk nadal pozostałych po zastosowaniu działań zapobiegawczych i minimalizujących.

Dodatkowo, analiza ryzyka może być w uzasadnionych przypadkach (w zależności do skali projektu i dostępności danych) uzupełniona o ilościową analizę ryzyka przeprowadzoną zgodnie z Rozdziałem 8 Wytycznych dotyczących zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym hybrydowych na lata 2021-2027.

4.16 Analiza Wrażliwości

Celem analizy wrażliwości jest wskazanie jak zmiany w wartościach zmiennych krytycznych projektu wpłyną na wyniki analiz przeprowadzonych dla projektu, a w szczególności na wartość wskaźników Analizy kosztów i korzyści, które Wnioskodawca jest zobowiązany skalkulować zgodnie z pkt. 7 Wytycznych dotyczących zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym hybrydowych na lata 2021-2027 (w zależności od wymogów dotyczących wartości kosztów kwalifikowalnych projektu) oraz trwałość finansową.

Analizy wrażliwości należy dokonać poprzez identyfikację zmiennych krytycznych, w drodze zmiany pojedynczych zmiennych o określoną procentowo wartość i obserwowanie występujących w rezultacie wahań w finansowych i ekonomicznych wskaźnikach efektywności oraz trwałości finansowej. Jednorazowo zmianie poddawana być powinna tylko jedna zmienna, podczas gdy inne parametry powinny pozostać niezmienione. Za krytyczne uznaje się te zmienne, w przypadku których zmiana ich wartości o +/- 1 % powoduje zmianę wartości bazowej NPV o co najmniej +/- 1 %. W ramach analizy wrażliwości należy również dokonać obliczenia wartości progowych zmiennych w celu określenia, jaka zmiana procentowa zmiennych zrównałaby NPV (ekonomiczną lub finansową) z zerem.

²¹ Poszczególnym ryzykom należy przyporządkować jedną z pięciu kategorii prawdopodobieństwa: marginalne, niskie, średnie, wysokie, bardzo wysokie.

²² Konieczne jest określenie wpływu każdego z czynników ryzyka na realizację inwestycji lub zachowanie trwałości projektu: nieistotny, niewielki, średni, znaczący, duży.

Przykładowe zmienne, jakie mogą być poddane analizie w ramach analizy wrażliwości:

- a) prognozy makroekonomiczne, o których mowa w rozdziale 6.4 pkt 1 lit. e) Wytycznych dotyczących zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym hybrydowych na lata 2021-2027, np. zmiana stopy wzrostu produktu krajowego brutto,
- b) nakłady inwestycyjne,
- c) prognoza popytu, np. prognozowane natężenie ruchu, prognozowany wolumen świadczonych usług,
- d) ceny oferowanych usług,
- e) ceny jednostkowe głównych kategorii kosztów operacyjnych (np. ceny energii) lub poziom kosztów operacyjnych ogółem,
- f) (w analizie ekonomicznej) jednostkowe, zmonetyzowane koszty efektu zewnętrznego przyjęte w analizie, np. koszty czasu w transporcie, koszty emisji substancji toksycznych do środowiska, itd.

Uwaga: Zmienne poddane analizie w ramach analizy wrażliwości powinny być dobrane przez wnioskodawcę w sposób odpowiadający specyfice projektu, sektora, beneficjenta/operatora.

4.17 Zwiększenie dostępności on-line

Należy opisać czy projekt wspiera proces transformacji cyfrowej poprzez rozwój infrastruktury informatycznej, zakup wyposażenia i technologii informatycznych umożliwiających realizację wydarzeń/zwiedzanie on-line (po zakończeniu projektu w każdym roku trwałości), które spełniają łącznie wskazane poniżej trzy warunki:

- odbywają się pod kierunkiem przewodnika w czasie rzeczywistym,
- mają określony czas rozpoczęcia i zakończenia,
- umożliwiają identyfikację liczby uczestników.

Należy wskazać ile nowych wydarzeń/zwiedzań on-line rocznie, spełniających powyższe warunki, będzie realizowanych w każdym roku okresu trwałości projektu oraz opisać te wydarzenia/zwiedzania.

Dostępność on-line musi spełniać wymogi dostępności cyfrowej tzn. spełniać zasady postrzegalności, funkcjonalności, zrozumiałości, kompatybilności (zgodnie z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych, Dz. U. z 2023 r., poz. 1440).

Weryfikowane będzie również czy Wnioskodawca zaplanował na ten cel środki.

4.18 Budowanie synergii z programem Kreatywna Europa lub ESF+²³

Należy napisać, czy w ciągu dwóch lat poprzedzających datę złożenia wniosku o dofinansowanie Wnioskodawca zrealizował, bądź realizuje (samodzielnie lub jako partner projektu) projekt finansowany z programu UE Kreatywna Europa lub EFS+.

---

²³ Dotyczy projektów w ramach Obszaru 1

W przypadku, gdy takie projekty były lub są realizowane, należy do wniosku o dofinansowanie dołączyć dokumenty potwierdzające ten fakt.

4.19 Oddziaływanie projektu – budowanie potencjału miejsca po zakończeniu projektu²⁴

Należy opisać w jaki sposób realizacja projektu przyczyni się do rozwoju potencjału turystycznego danego miejsca oraz wskazać czy projekt:

- będzie wspierać lokalną przedsiębiorczość poprzez promocję lub sprzedaż produktów powiązanych obszarowo lub tematycznie z projektem;
- będzie wspierał ginące zawody²⁵;
- stanie się elementem/częścią nowego szlaku turystycznego lub zostanie dołączony do już istniejącego szlaku, czy stworzona zostanie wspólna marka turystyczna;
- jest zgodny z lokalną lub regionalną strategią rozwoju turystyki, w którą projekt jest wpisany.

4.20 Podniesienie atrakcyjności oferty turystycznej²⁶

Należy opisać w jaki sposób realizacja projektu podniesie atrakcyjność oferty turystycznej. Należy wskazać, czy w wyniku realizacji projektu:

- zapewnione zostanie oprowadzanie z przewodnikiem (co najmniej raz w tygodniu w każdym roku okresu trwałości);
- będą organizowane zajęcia z zakresu edukacji kulturalnej związanej z zabytkiem, jego historią, lokalną historią, lokalnymi bohaterami, lokalną kulturą, rękodziełem, ginącymi zawodami (przynajmniej 6 razy w ciągu roku w całym okresie trwałości). Należy opisać te działania;
- przewidziano organizację koncertów spektakli lub wystaw czasowych (przynajmniej 6 razy w ciągu roku w całym okresie trwałości). Należy opisać te działania;
- powstanie kawiarnia, punkt gastronomiczny, sklep z produktami turystycznymi, księgarnia, punkt informacji turystycznej;
- poprawiona zostanie jakość obsługi odwiedzających (np. zostaną zainstalowane narzędzia umożliwiające samodzielne zwiedzanie obiektu takie jak: audioprzewodniki, aplikacje na telefon itp.);
- informacje turystyczne o obiekcie będą pełne i całkowicie przetłumaczone na język angielski lub inny związany ze specyfiką miejsca;
- obiekt będzie otwarty dla odwiedzających 6 dni w tygodniu, minimum przez 8 godzin na dobę, w tym co najmniej 2 dni w tygodniu w godzinach popołudniowych (tj. do 19.00).

²⁴ Dla projektów w ramach Obszaru 2

²⁵ Ginące zawody - zawody lub profesje, które w przeszłości były powszechne i istotne dla społeczeństwa, ale z czasem zaczynają zanikać lub całkowicie zanikają ze względu na zmieniające się warunki ekonomiczne, społeczne i technologiczne. Przykłady takich zawodów to m.in. tkacze, garncarze, kowale, stolarze, rzeźbiarze, czy też budowniczowie tradycyjnych domów drewnianych

²⁶ Dotyczy projektów w ramach Obszaru 2

Rodzaj wydarzenia (podkryterium)	Wydarzenia spełniające podkryterium	Liczba wydarzeń rocznie w każdym roku okresu trwałości projektu
Oprowadzanie z przewodnikiem		
Zajęcia z zakresu edukacji kulturalnej związanej z zabytkiem, jego historią, lokalną historią, lokalnymi bohaterami, lokalną kulturą, rękodziełem, ginącymi zawodami		
Koncerty, spektakle lub wystawy czasowe		

4.21 Stan zachowania zabytku²⁷

W przypadku, gdy projekt dotyczy zabytku nieruchomego, który jest obecnie wyłączony z użytkowania, a projekt ma na celu przywrócenie funkcjonalności obiektu, należy opisać stan techniczny zabytku i ewentualnie potwierdzić aktualną opinią Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (nie starszą niż 6 miesiące od złożenia wniosku).

W przypadku, gdy projekt dotyczy zabytku nieruchomego bardzo zdegradowanego, zagrożonego całkowitą degradacją bez interwencji, ale obiekt jest nadal użytkowany, należy opisać stan techniczny zabytku i ewentualnie potwierdzić aktualną opinią Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (nie starszą niż 6 miesiące od złożenia wniosku).

Opinia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o stanie zachowania zabytku – nieobowiązkowy załącznik do wniosku o dofinansowanie (Obszar 2).

4.22 Zastosowanie elementów edukacji ekologicznej w projekcie

Należy wskazać, czy projekt obejmuje elementy edukacyjne w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej społeczeństwa, na przykład czystego powietrza, rozwiązania zgodne z gospodarką o obiegu zamkniętym lub oszczędności energii/zasobów naturalnych. Należy opisać planowane działania.

4.23 Zgodność projektu ze Strategią Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB)

²⁷ Dotyczy projektów w ramach Obszaru 2

Należy napisać czy projekt realizuje przynajmniej jedno z działań przypisanych do danego obszaru Strategii (Policy area). Ocena projektu jest dokonywana w oparciu o aktualną wersję Planu Działań Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego. Dokument dostępny min. na stronie: <https://www.eusbsr.eu/attachments/article/590824/Action%20Plan%202021.PDF>

4.24 Współpraca z partnerami z innych państw

Należy napisać czy projekt zakłada współpracę, w tym wymianę wiedzy i doświadczeń oraz konsultacje, z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących lub stowarzyszonych, bądź projekt jest komplementarny do innych projektów realizowanych poza granicami Polski w UE, krajach kandydujących i stowarzyszonych. Należy opisać tę współpracę – na czym ma polegać.

W projektach zakładających współpracę z podmiotami zagranicznymi promowane będą m.in. następujące formy współpracy: wspólne przygotowanie założeń projektu inwestycyjnego, realizacja projektów dotyczących wymiany doświadczeń w obszarze zarządzania dziedzictwem kulturowym, opracowanie programu oferty kulturalnej.

Uwaga: W kryterium rankingującym pn. „Projekt przewiduje elementy związane ze współpracą z partnerami z innych państw” ocenia się, czy Wnioskodawca współpracuje z partnerem zagranicznym na zasadach określonych w tym kryterium. Partner, z którym Wnioskodawca współpracuje nie jest tożsamy z partnerem projektowym wyłonionym w trybie przepisów art. 39 ust. 2 i 4 ustawy wdrożeniowej na podstawie zawartej z Liderem projektu umowy partnerstwa. Do podmiotów tych nie mają również zastosowania *Wytyczne do przygotowania partnerstw projektowych w ramach priorytetu FENX.07 Kultura* stanowiące załącznik nr 9 do regulaminu.

Jeżeli Wnioskodawca współpracuje z krajem stowarzyszonym z UE musi wykazać, że kraj, z którym prowadzona jest współpraca w ramach projektu, jest krajem stowarzyszonym i przedstawić w tym zakresie niezbędne dane i informacje.

Uwaga: Projekt jest komplementarny do innych projektów realizowanych poza granicami Polski w UE, krajach kandydujących i stowarzyszonych, wówczas gdy Wnioskodawca udowodni, że przedmiotowe projekty ukierunkowane są na osiągnięcie wspólnego celu i wzajemne wzmocnienie swoich efektów, co jest wynikiem świadomej wspólnej koordynacji działań projektowych.

4.25 Projekt realizowany na obszarze strategicznej interwencji (OSI) wskazanym w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR)

Należy wskazać czy projekt jest realizowany:

- na jednym z dwóch obszarów strategicznej interwencji wskazanych w KSRR, tj. na obszarze miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze lub obszarze zagrożonym trwałą marginalizacją. Aktualizacja delimitacji obszarów strategicznej interwencji jest dostępna pod adresem: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/krajowa-strategia-rozwoju-regionalnego>.
- na obszarze Polski Wschodniej lub na Śląsku.

4.26 Projekt wynikający z zapisów strategii terytorialnej (ZIT lub IIT), strategii rozwoju ponadlokalnego albo wynikający z dokumentów strategicznych i/lub planistycznych powstałych w ramach współpracy samorządów

Należy wykazać, czy projekt wynika z zapisów strategii terytorialnej ZIT lub IIT, bądź strategii rozwoju ponadlokalnego albo czy wynika z dokumentów strategicznych lub planistycznych powstałych w ramach współpracy samorządów (w tym takich jak Centrum Wsparcia Doradczego, Partnerska Inicjatywa Miast, Program Rozwój Lokalny) lub czy jest komplementarny do ww. dokumentów, a także czy jest realizowany na obszarze OSI, jako miasto średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze lub obszar zagrożony trwałą marginalizacją oraz czy jest realizowany w partnerstwie samorządów.

W celu wykazania komplementarności konieczne jest wykazanie, że dany projekt będzie stanowić część większego przedsięwzięcia poprzez dopełnienie innymi działaniami lub projektami zapisanymi we wskazanych dokumentach, które w efekcie przyczynią się do wzmocnienia potencjału przedsięwzięcia (np. poprzez powiązanie z działaniami miękkimi, inwestycjami zwiększającymi dostępność fizyczną projektu i zwiększaniem atrakcyjności otoczenia, a także uzupełnieniem inwestycji względem innych inwestycji, w tym również inwestycji innych podmiotów itp.).

4.27 Zgodność projektu z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej (KPP) oraz z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych (KPON)

Należy opisać zgodność zakresu projektu i sposobu jego realizacji z co najmniej z następującymi prawami, wolnościami i zasadami wskazanymi w KPP:

- Ochrona danych osobowych (art.8),
- Wolność sztuki i nauki (art.13),
- Niedyskryminacja (art.21),
- Różnorodność kulturowa, religijna i językowa (art.22),
- Równość kobiet i mężczyzn (art.23),
- Prawa osób w podeszłym wieku (art.25),
- Integracja osób niepełnosprawnych (art.26),
- Ochrona środowiska (art. 37).

Jeżeli w działaniach projektowych odzwierciedlenie znajdują również inne prawa, wolności i zasady KPP, należy je opisać.

W opisie zgodności zakresu projektu i sposobu jego realizacji z KPP można wspierać się pytaniami zamieszczonymi w załączniku III do *Wytycznych dotyczących zapewnienia poszanowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej przy wdrażaniu europejskich funduszy strukturalnych u inwestycyjnych* (załącznik do regulaminu wyboru projektów – Materiały pomocnicze)

Należy opisać zgodność zakresu projektu i sposobu jego realizacji z co najmniej z następującymi prawami i wolnościami wskazanymi w KPON:

- Równość i niedyskryminacja (art. 5. ust. 2-3)
- Dostępność (art. 9 ust. 1, ust. 2 lit. a, d-h)
- Ochrona integralności osobistej (art. 17)
- Niezależne życie i włączenie w społeczeństwo (art. 19 lit. c)
- Wolność wypowiedzania się i wyrażania opinii oraz dostęp do informacji (art. 21 lit. a, b, e)
- Praca i zatrudnienie (art. 27)
- Udział w życiu kulturalnym, rekreacji, wypoczynku i sporcie (art. 30 ust. 1-4), a w przypadku Obszaru 2 również art. 30 ust.2 lit. c, e.

Jeżeli w działaniach projektowych odzwierciedlenie znajdują również inne prawa i wolności zawarte w KPON, należy je opisać.

5. WSKAŹNIKI

Z celów projektu powinien wynikać przedmiot projektu, a z przedmiotu projektu powinny wynikać określone wskaźniki produktu i rezultatu.

5.1 Wskaźniki produktu

Wskaźniki produktu dla poszczególnych typów projektów w ramach priorytetu FENX.07 zostały określone w Szczegółowym Opisie Priorytetów FEnIKS 2021-2027. Beneficjent wybierze wskaźniki przypisane do projektu, który będzie realizować. Beneficjent jest zobowiązany do monitorowania wskaźników na etapie realizacji i po zakończeniu projektu (w okresie trwałości).

Wartości bazowe wskaźników produktu powinny wynosić zawsze zero

W przypadku partnerstw projektowych dane dotyczące wskaźników należy przedstawić w podziale na poszczególnych partnerów oraz w postaci zagregowanej (dla całego projektu). W przypadku, gdy zakres prac powierzony partnerom nie powoduje bezpośrednio osiągnięcia wskaźnika, wskaźniki należy przypisać wyłącznie do Partnera wiodącego.

Wskaźniki produktu dla projektów w ramach priorytetu FENX.07 zgodnie z SZOOP:

Nazwa wskaźnika	Definicja	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	Liczba instytucji kultury, które otrzymały wsparcie na budowę, rozbudowę, modernizację obiektów lub zakup wyposażenia. Zasady organizacji instytucji kultury reguluje ustawa z 25 października 1991 o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.	szt.	0	
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	Wskaźnik odnosi się do liczby obiektów w ramach realizowanego projektu, które zaopatrzone w specjalne podjazdy, windy, urządzenia głośnomówiące, bądź inne udogodnienia (tj. usunięcie barier w dostępie, w szczególności barier architektonicznych)	szt.	0	

str. 42

	<p>ułatwiający dostęp do tych obiektów i poruszanie się po nich osobom z niepełnosprawnościami, w szczególności ruchowymi czy sensorycznymi. Jako obiekty należy rozumieć konstrukcje połączone z gruntem w sposób trwały, wykonane z materiałów budowlanych i elementów składowych, będące wynikiem prac budowlanych (wg. def. PKOB). Należy podać liczbę obiektów, a nie sprzętów, urządzeń itp., w które obiekty zaopatrzone. Jeśli instytucja, zakład itp. składa się z kilku obiektów, należy zliczyć wszystkie, które dostosowano do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.</p>			
<p>Liczba przeszkolonych osób działających w sektorze kultury</p>	<p>Liczba osób, które zostały przeszkolone w wyniku szkoleń zrealizowanych w ramach projektu. Wskaźnik będzie agregowany z poziomu poszczególnych projektów. Wartość wskaźnika obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczbę pracowników beneficjenta uczestniczących w szkoleniach podnoszących kwalifikacje niezbędne dla funkcjonowania nowoczesnej instytucji kultury/podmiotu z sektora kultury; monitorowana wartość obejmuje pracowników, którzy zakończyli dane szkolenie i zostało to udokumentowane (certyfikat, zaświadczenie o ukończeniu szkolenia itp.); <p>Uwaga: W kryterium oceny pn. Podnoszenie kompetencji kadr wnioskodawcy (działania miękkie w trakcie realizacji projektu) do kwartyli uwzględniona jest liczba przeszkolonych osób (zatrudnionych u wnioskodawcy na podstawie umowy o pracę).</p>	<p>osoby</p>	<p>0</p>	
<p>Liczba wspartych obiektów o charakterze nie zabytkowym</p>	<p>Liczba obiektów niezabytkowej infrastruktury kultury, w których zostały wykonane roboty budowlane o zakresie możliwym na podstawie zapisów programu. W ramach obiektów niezabytkowej infrastruktury kultury należy rozumieć obiekty niezabytkowe, w których prowadzona jest działalność kulturalna, w tym m.in. niezabytkowe obiekty instytucji kultury (m.in. muzea, galerie, teatry, filharmonie, biblioteki, centra kultury), jak również szkoły i uczelnie artystyczne. Jako</p>	<p>szt.</p>	<p>0</p>	

	obiekt traktuje się budynek lub budowlę w rozumieniu prawa budowlanego.			
Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	Wskaźnik mierzy liczbę zabytków nieruchomych (wpisanych do rejestru zabytków lub objętych inną formą ochrony), które zostały, zachowane, zabezpieczone na wypadek zagrożeń, zrewaloryzowane, poddane konserwacji, renowacji, restauracji, a także adaptacji na cele kulturalne w ramach realizowanego projektu.	szt.	0	
Liczba zabytków ruchomych objętych wsparciem	Wskaźnik mierzy liczbę zabytków ruchomych (ujętych w rejestrze zabytków lub objętych inną formą ochrony, np. wpisanych do inwentarzu muzealnych, wchodzących w skład narodowego zasobu bibliotecznego, wchodzących w skład narodowego zasobu archiwalnego), które zostały zachowane, zabezpieczone na wypadek zagrożeń, zdigitalizowane, zrewaloryzowane, poddane konserwacji, renowacji, restauracji	szt.	0	
Liczba zdigitalizowanych zasobów kultury udostępnionych on - line	Wskaźnik mierzy liczbę zdigitalizowanych zasobów kultury udostępnionych on-line. Zasoby kultury to zabytki ruchome (wpisane do rejestru zabytków prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków), księgozbiory (zawarte w Narodowym Zasobie Bibliotecznym) lub muzealia (uwzględnione w inwentarzu muzealnym).	szt.	0	
Liczba zainstalowanych systemów teleinformatycznych	Wskaźnik mierzy liczbę zainstalowanych systemów teleinformatycznych służących do realizacji celów projektu. System teleinformatyczny oznacza każdy system umożliwiający przetwarzanie informacji w formie elektronicznej, w tym wszystkie zasoby niezbędne do jego działania. Liczba zainstalowanych systemów teleinformatycznych oznacza liczbę uruchomionych systemów teleinformatycznych lub liczbę rozbudowanych lub zmodernizowanych systemów teleinformatycznych (w sytuacji, w której efektem projektu będzie rozbudowa lub modernizacja systemu, przy czym zawierać on będzie również komponent dotyczący wdrożenia nowych funkcjonalności, istotnie podnoszących właściwości całego systemu).	szt.	0	
Liczba zakupionego sprzętu lub wyposażenia	Wskaźnik mierzy liczbę zakupionego w ramach projektu sprzętu lub wyposażenia, służącego do realizacji celów projektu. W zależności od charakterystyki sprzętu lub wyposażenia jako jednostkę wskaźnika -	szt.	0	

	sztukę - należy traktować niepodzielną ze względu na zapewnienie funkcjonalności całość tj. komplet, zestaw, system itd			
--	---	--	--	--

Uwaga: Należy wypełnić powyższą tabelę, uzasadnić dobór i wartości docelowe wskaźników w kontekście celów i zakresu projektu. Wartości docelowe wybranych wskaźników muszą być określone w sposób rzetelny. Należy przedstawić wiarygodną metodykę oszacowania założonych wartości wskaźników. Sposób pomiaru wszystkich wskaźników – należy wykazać w jaki sposób Wnioskodawca udokumentuje osiągnięcie wartości docelowej osiągniętych, w wyniku realizacji projektu, wskaźników (np. protokoły wykonania prac itp.)

5.2 Wskaźniki rezultatu

Należy wyrazić cele projektu adekwatnymi, mierzalnymi wskaźnikami rezultatu bezpośredniego (odnoszącymi się do bezpośrednich efektów realizowanego projektu, osiągniętych w wyniku realizacji projektu – co do zasady do 12 miesięcy od zakończenia okresu realizacji projektu określonego w umowie o dofinansowaniu lub, jeśli to wynika ze specyfiki projektu, od uruchomienia przedsięwzięcia.

Wartości docelowe wskaźników rezultatu muszą być osiągnięte we wszystkich przestrzeniach objętych projektem, które zgodnie z dokumentacją aplikacyjną zostały przewidziane jako dostępne dla odwiedzających.

Wskaźniki rezultatu dla projektów w ramach priorytetu FENX.07 zgodnie z SZOOP:

Nazwa wskaźnika	Definicja	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Liczba nowych wydarzeń wprowadzonych do oferty instytucji realizowanych w formule on-line	Wskaźnik mierzy liczbę nowych wydarzeń realizowanych w formule on-line. Wydarzenie może być uznane za nowe wydarzenie on-line, jeżeli są spełnione łącznie trzy warunki: <ul style="list-style-type: none"> • odbywa się pod kierunkiem przewodnika, osoby prowadzącej, • ma określony czas rozpoczęcia i zakończenia, • umożliwia identyfikację liczby uczestników. 	szt./rok	0	
Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	Szacunkowa roczna liczba odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem. Liczbę odwiedzających należy oszacować ex post rok po zakończeniu interwencji. Wartość bazowa wskaźnika	Osoby odwiedzające/rok		

	<p>odnosi się do oszacowanej rocznej liczby odwiedzających obiekty objęte wsparciem w roku poprzedzającym rozpoczęcie interwencji i wynosi zero w przypadku nowych obiektów kulturalnych i turystycznych.</p> <p>Uwaga: W kryterium oceny merytorycznej pn. Wzrost liczby odwiedzających w kwartylach ujmowana będzie liczba osób stanowiących prognozowany wzrost popytu, wynikająca z przeprowadzonej analizy popytu. <u>Wzrost liczby odwiedzających to różnica pomiędzy wartością docelową a bazową ww. wskaźnika.</u></p>			
Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach	<p>Liczba miejsc pracy wyrażona w średnich rocznych ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC) utworzonych w ramach działalności wspieranej przez projekt. Nowe stanowiska muszą być obsadzone i mogą być w pełnym wymiarze godzin, w niepełnym wymiarze godzin lub powtarzać się sezonowo. Wolne stanowiska nie są liczone. Ponadto oczekuje się, że nowo utworzone stanowiska zostaną utrzymane przez co najmniej 24 miesiące po zakończeniu projektu.</p> <p>Uwaga: Miejsca pracy mogą być utworzone wyłącznie przez beneficjenta lub operatora projektu.</p>	EPC	0	

WAŻNE:

Dla wskaźników „Liczba nowych wydarzeń wprowadzonych do oferty instytucji realizowanych w formule on-line” oraz „Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach” **wartość bazowa powinna zawsze wynosić 0**. Wartość bazowa wskaźnika „Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem” **jest zależna od specyfiki projektu**.

Należy podać roczne wartości docelowe wskaźników „Liczba nowych wydarzeń wprowadzonych do oferty instytucji realizowanych w formule on-line” oraz „Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem”, **które będą osiągnięte w każdym roku okresu trwałości projektu (po zakończeniu realizacji projektu).**

W przypadku partnerstw projektowych dane dotyczące wskaźników należy przedstawić w podziale na poszczególnych partnerów oraz w postaci zagregowanej (dla całego projektu). W przypadku, gdy zakres prac powierzony partnerom nie powoduje bezpośrednio osiągnięcia wskaźnika, wskaźniki należy przypisać wyłącznie do Partnera wiodącego.

Uwaga: Wartości docelowe wskaźników muszą być określone w sposób rzetelny. Należy przedstawić wiarygodną metodykę oszacowania założonych wartości wskaźników.

Uwaga: Po zakończeniu realizacji projektu, projekt musi być funkcjonujący, tj. musi być fizycznie zakończony lub w pełni wdrożony i przyczyniać się do osiągnięcia celów odpowiednich priorytetów.

Zgodnie z art. 2 ust. 9 rozporządzenia ogólnego, aby operację można było uznać za funkcjonującą, powinna ona być nie tylko fizycznie ukończona lub w pełni wdrożona, ale także powinna przyczyniać się do realizacji celów odpowiednich priorytetów. Na przykład, jeśli operacja polegająca na budowie infrastruktury została fizycznie ukończona, ale nie jest wykorzystywana zgodnie z jej przeznaczeniem, nie można uznać, że przyczynia się ona do realizacji celów odpowiednich priorytetów. Powyższe oznacza, że projekty funkcjonujące to takie, które zostały zakończone rzeczowo i wytworzona infrastruktura jest w użyciu, czyli po wszelkich koniecznych odbiorach.

5.3 Nowe miejsca pracy utworzone po zakończeniu projektu w tym, miejsca pracy dla osób z niepełnosprawnościami, seniorów, mniejszości narodowych²⁸

Należy wskazać etaty (zatrudnienie na podstawie umowy o pracę mierzone ekwiwalentem pełnego czasu pracy – EPC), które powstaną w wyniku realizacji projektu i będą utrzymane przez co najmniej dwa lata. W przypadku zatrudnienia osób na niepełne etaty, ich wymiar sumuje się. Należy wskazać, że Wnioskodawca przewidział/zabezpieczył środki na ich finansowanie (ujęte w budżecie instytucji lub uzgodnione z organizatorem instytucji).

Należy również krótko opisać, czym będą się zajmowały nowozatrudnione osoby.

W poniższej tabeli należy podać informacje na temat wpływu projektu na wielkość zatrudnienia.

---

²⁸ Wnioskodawca musi zabezpieczyć środki na sfinansowanie nowoutworzonych miejsc pracy. Muszą być one ujęte w budżecie instytucji lub uzgodnione z organizatorem instytucji lub przedstawiono zobowiązanie instytucji nadzorującej potwierdzające posiadanie środków na sfinansowanie nowych miejsc pracy utworzonych w wyniku realizacji projektu.

Liczba miejsc pracy utworzonych bezpośrednio:	Liczba (EPC)	Średni czas trwania takiego zatrudnienia (miesiące) ²⁹
Podczas etapu realizacji		
• ogółem		
• dla osób z niepełnosprawnościami		
• dla osób w wieku 50 lat i więcej		
• dla mniejszości narodowych		
Podczas etapu operacyjnego		
• ogółem		
• dla osób z niepełnosprawnościami		
• dla osób w wieku 50 lat i więcej		
• dla mniejszości narodowych		

6. HARMONOGRAM REALIZACJI

W studium wykonalności należy określić harmonogram realizacji projektu w rozbiciu co najmniej kwartalnym w podziale na poszczególne etapy realizacji projektu i wyszczególniając kategorie kosztów określonych w SZOOPie.

Data rozpoczęcia realizacji projektu - należy wskazać rok, miesiąc i dzień rozpoczęcia realizacji projektu. Dla projektów, których realizacja rozpoczęła się przed złożeniem wniosku, jest możliwy wybór daty wcześniejszej od daty złożenia wniosku.

Data zakończenia realizacji projektu - należy wskazać rok, miesiąc i dzień zakończenia realizacji projektu. Musi być on późniejszy od daty rozpoczęcia projektu.

Ww. daty powinny być zgodne z okresem kwalifikowalności wydatków.

Uwaga: Data zakończenia realizacji projektu musi uwzględniać czas niezbędny na uzyskanie pozwolenia na użytkowanie obiektu/obiektów będących przedmiotem projektu (lub innych specyficznych pozwalających na użytkowanie wyrobisk górniczych). W harmonogramie należy wskazać planowaną datę uzyskania pozwolenia na użytkowanie.

7. ANALIZA FINANSOWA/EKONOMICZNA

Zakres analizy opracowanej przez wnioskodawcę jest uzależniony od kwoty całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu wynikających z kalkulacji przedstawionej na etapie wniosku o dofinansowanie.

A. Projekty o wartości kosztów kwalifikowalnych do 50 mln zł

²⁹ W przypadku zatrudnienia na czas nieokreślony, zamiast określania przeciętnego czasu trwania takiego zatrudnienia, należy wpisać „zatrudnienie na czas nieokreślony”. Miejsca pracy muszą zostać utrzymane przez okres co najmniej 24 miesięcy.

Dla projektów o wartości kosztów kwalifikowalnych nieprzekraczającej w momencie składania wniosku o dofinansowanie 50 mln zł realizowanych w ramach VII priorytetu FEnIKS należy zastosować uproszczoną metodykę przeprowadzenia analizy finansowej.

W ramach analizy finansowej należy przeprowadzić m.in. następujące działania:

- a. określenie założeń do analizy finansowej,
- b. zestawienie przepływów pieniężnych projektu dla każdego roku analizy,
- c. ustalenie wartości wskaźników finansowej efektywności (finansowej bieżącej wartości netto inwestycji - FNPV/C, finansowej wewnętrznej stopy zwrotu z inwestycji - FRR/C) oraz interpretacja uzyskanych wyników,
- d. określenie źródeł finansowania projektu,
- e. analizę finansowej trwałości.

Analizę finansową przeprowadza się w oparciu o metodę zdyskontowanych przepływów pieniężnych (DCF), charakteryzującą się następującymi cechami:

- a) obejmuje skonsolidowaną analizę finansową, prowadzoną jednocześnie z punktu widzenia właściciela infrastruktury, jak i podmiotu gospodarczego ją eksploatującego (operatora infrastruktury), w przypadku gdy są oni odrębnymi podmiotami,
- b) uwzględnia, co do zasady, wyłącznie przepływ środków pieniężnych. Niepieniężne pozycje rachunkowe, takie jak amortyzacja czy rezerwy na nieprzewidziane wydatki nie mogą być przedmiotem analizy finansowej,
- c) uwzględnia przepływy środków pieniężnych w roku, w którym zostały dokonane i ujęte w danym okresie odniesienia (metoda kasowa). Wyjątek stanowią nakłady inwestycyjne na realizację projektu poniesione przed pierwszym rokiem okresu odniesienia – należy je uwzględnić w pierwszym roku odniesienia, w wartościach niezdyskontowanych (całościowo jako wartość skumulowana za wszystkie lata),
- d) uwzględnia wartość pieniądza w czasie przy sumowaniu przepływów finansowych w różnych latach (dyskontowanie),
- e) uwzględnia wartość rezydualną, w przypadku, gdy okres ekonomicznej użyteczności aktywów trwałych projektu przekracza przyjęty okres odniesienia,
- f) uwzględnia wartość pieniądza w czasie przy sumowaniu przepływów finansowych w różnych latach. Przyszłe przepływy środków pieniężnych dyskontuje się w celu uzyskania ich wartości bieżącej za pomocą współczynnika dyskontowego, którego wielkość jest ustalana przy użyciu stopy dyskontowej przyjętej dla celów przeprowadzenia analizy finansowej według metody DCF.

Analiza finansowa powinna się opierać na następujących założeniach:

- a) powinna być przeprowadzona w cenach stałych;
- b) powinna być sporządzona:
  - w cenach netto (bez VAT) w przypadku, gdy podatek VAT podlega (lub może potencjalnie podlegać) odliczeniu, lub
  - w cenach brutto (wraz z VAT), gdy VAT nie podlega odliczeniu.

VAT należy wyodrębnić jako osobną pozycję analizy finansowej.

- c) podatki bezpośrednie (m.in. podatek od nieruchomości) mogą zostać uwzględnione w analizie finansowej jako koszty, o ile stanowią one faktyczny koszt operacyjny ponoszony w związku z funkcjonowaniem projektu oraz istnieje możliwość ich skwantyfikowania. Niezależnie od powyższego, podatki bezpośrednie należy każdorazowo uwzględnić jako koszty w ramach analizy trwałości finansowej. Zasadność wskazania podatków bezpośrednich (np. podatku od

- nieruchomości) jako przychodów projektu należy poddać pogłębionej analizie, uwzględniającej specyfikę danego projektu. Dla przykładu, wpływ z tytułu podatku może zostać uznany za przychód projektu, jeżeli konieczność wniesienia tej opłaty jest bezpośrednio związana z realizacją projektu lub usługami dostarczanymi przez projekt,
- d) analizy należy dokonać wyłącznie dla scenariusza (wariantu) podstawowego. W trakcie sporządzania prognozy przepływów/projekcji finansowej, należy korzystać z danych makroekonomicznych zawartych w wytycznych Ministra Finansów z dnia 3 października 2022 r. dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw albo w nowszej wersji tych wytycznych, jeżeli jest dostępna. Dla okresu analizy wykraczającego poza okres prognozy zawartej w ww. dokumencie należy stosować wartości, jak z ostatniego roku ww. wariantów,
  - e) finansowa stopa dyskontowa, jaka powinna zostać przyjęta w analizie finansowej wynosi **4%**,
  - f) na potrzeby analiz należy przyjąć okres odniesienia wynoszący **15 lat, obejmujący zarówno okres realizacji, jak i eksploatacji inwestycji.**
  - g) amortyzacja nie jest uwzględniana w kosztach operacyjnych w ramach analizy finansowej,
  - h) nie należy uwzględniać rezerw na nieprzewidziane wydatki dla potrzeb wyliczania wskaźników rentowności finansowej oraz trwałości projektu z uwagi na fakt, iż nie stanowią one przepływu środków pieniężnych.

Uwaga: W kwestiach nieuregulowanych w niniejszych Wytycznych do SW należy odnieść się do uregulowań zawartych w *Wytycznych dotyczących zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym hybrydowych na lata 2021-2027.*

Dla projektu należy wyliczyć następujące wskaźniki efektywności finansowej projektu:

- a) finansowa bieżąca wartość netto inwestycji (FNPV/C) - suma zdyskontowanych strumieni pieniężnych netto generowanych przez projekt,
- b) finansowa wewnętrzna stopa zwrotu z inwestycji (FRR/C) - stopą dyskontowa, przy której wartość FNPV/C wynosi zero.

Wskaźniki te obrazują zdolność wpływów z projektu do pokrycia wydatków z nim związanych. W tym celu jako wpływy projektu przyjmuje się wyłącznie przychody oraz wartość rezydualną. Pozostałe wpływy, np. dotacje o charakterze operacyjnym należy traktować jako jedno ze źródeł finansowania i uwzględnić we wpływach całkowitych w analizie trwałości finansowej projektu.

Co do zasady, dla projektu wymagającego dofinansowania z funduszy UE wskaźnik FNPV/C przed otrzymaniem wkładu z UE powinien mieć wartość ujemną, a FRR/C – niższą od stopy dyskontowej użytej w analizie finansowej. Taka wartość wskaźników oznacza, że bieżąca wartość przyszłych przychodów nie pokrywa bieżącej wartości kosztów projektu. Odstępstwo od tej zasady może wynikać ze specyfiki projektu, np. z faktu objęcia projektu pomocą publiczną.
Należy dokonać interpretacji uzyskanych wyników analizy finansowej.

B. Projekty o wartości kosztów kwalifikowalnych przekraczającej 50 mln zł

W przypadku inwestycji, dla których wartość kosztów kwalifikowalnych w momencie składania wniosków o dofinansowanie przekracza 50 mln zł, **Wnioskodawca jest zobowiązany do wykonania kompletnej analizy finansowej (kalkulacji wskaźników FNPV/C, FRR/C, FNPV/K, FRR/K wraz z interpretacją wyników, wykonania analizy trwałości finansowej), kompletnej analizy ekonomicznej (kalkulacji wskaźników ENPV, ERR, B/C wraz z interpretacją wyników) oraz kompletnej analizy**

str. 50

wrażliwości zgodnie z wymogami określonymi w *Wytycznych dotyczących zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym hybrydowych na lata 2021-2027*.

Podstawą do przeprowadzenia analizy ekonomicznej są przepływy środków pieniężnych określone w analizie finansowej. Analizę ekonomiczną należy przeprowadzić w cenach stałych, z zastosowaniem stopy dyskontowej w wysokości 3% oraz dla 15-letniego okresu odniesienia, obejmującego zarówno okres realizacji, jak i eksploatacji inwestycji.

7.1 Metodyka szacowania maksymalnego poziomu pomocy

Wnioskodawca jest zobowiązany do dołączenia do wniosku o dofinansowanie Testu pomocy publicznej, na podstawie którego dokonał oceny czy projekt będzie przedsięwzięciem realizowanym w reżimie pomocy publicznej.

Dla projektów, których wyniki Testu wykazały, że są przedsięwzięciami objętymi pomocą publiczną, niezależnie od wysokości kosztów kwalifikowalnych inwestycji na etapie składania wniosku o dofinansowanie, należy dokonać kalkulacji maksymalnego poziomu pomocy (maksymalnej wysokości dofinansowania ze środków EFRR) na podstawie *Rozporządzenia Komisji nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu* (dalej GBER).

Wnioskodawca dokonuje kalkulacji maksymalnego poziomu pomocy w oparciu o metodykę kalkulacji pomocy inwestycyjnej oraz metodykę kalkulacji pomocy operacyjnej, stanowiące załączniki do Regulaminu.

W przypadku projektów objętych pomocą publiczną zgodną z rynkiem wewnętrznym konieczne jest określenie zadań stanowiących pomoc inwestycyjną oraz pomoc operacyjną (zgodnie z art. 53 pkt 4 i 5 Rozporządzenia z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu).

Pomoc inwestycyjna dotyczy następujących działań:

- Przygotowanie projektu,
- prace konserwatorskie, prace restauratorskie,
- roboty budowlane przy czym budowa nowych obiektów infrastruktury kultury (Obszar 1) albo budowa nowych obiektów służących obsłudze ruchu turystycznego (Obszar 2 – wyłącznie jako element projektu) - tylko w wyjątkowych, uzasadnionych przypadkach,
- roboty oraz prace dotyczące infrastruktury i wyposażenia w istniejących wyrobiskach górniczych na potrzeby rozwoju funkcji turystycznych i kulturowych obiektów (dotyczy wyłącznie kopalni wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO lub uznanych przez Prezydenta RP za Pomniki Historii),
- Koszty nadzorów,
- Prace w otoczeniu ,
- Zakup sprzętu lub wyposażenia związanego z prowadzeniem działalności kulturalnej,
- Konserwacja zabytków ruchomych, księgozbiorów lub muzealiów,

Pomoc operacyjna dotyczy następujących działań:

- Digitalizacja zabytków ruchomych, księgozbiorów, muzealiów oraz ich udostępnienie online,
- Działania informacyjno-promocyjne,
- Zarządzanie projektem (pomoc techniczna – bez kosztów nadzorów),

str. 51

- Podnoszenie kompetencji kadr beneficjenta,
- Działania edukacyjne podnoszące świadomość ekologiczną społeczeństwa,
- Działania związane ze współpracą z partnerami z innych państw
- Działania związane z opracowaniem dokumentu pn. Strategia promocji zabytku oraz związanego z nim miejsca³⁰.

8. PLAN FINANSOWANIA

Plan finansowania (preliminarz) musi być spójny z harmonogramem realizacji projektu, wnioskiem o dofinansowanie oraz załącznikami zawierającymi informacje na temat kosztów projektu.

Plan finansowania powinien przedstawiać:

- podział na okresy czasu (zgodnie z harmonogramem),
- źródła finansowania: EFRR, budżet państwa, budżet jednostek samorządu terytorialnego, środki prywatne, inne (jakie?),
- wartości brutto i netto,
- koszty kwalifikowalne i niekwalifikowane.

Wnioskodawca musi zawrzeć w SW informacje o dostępności środków na realizację projektu w wysokości równej szacowanym kosztom współfinansowania krajowego (koszty kwalifikowalne i niekwalifikowalne).

Należy wskazać, czy projekt jest finansowany również z innych źródeł finansowania niż fundusze UE (np. instrumenty finansowe, inwestycje prywatne/publiczne itp.) w wymiarze wyższym niż minimalny wymagany wkład własny wnioskodawcy.

Przykład: Maksymalny % poziom dofinansowania UE w projekcie wynosi 85% wydatków kwalifikowalnych. W celu otrzymania punktów w kryterium Projekt jest finansowany również z innych źródeł finansowania niż fundusze UE, wnioskodawca zapewni co najmniej 16% wkładu własnego, a tym samym wsparcie UE wyniesie maksymalnie 84% w odniesieniu do całości kosztów uznanych za kwalifikowalne.

Uwaga: przy określaniu kosztów kwalifikowanych należy brać pod uwagę obowiązujące wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków, a także cel projektu, opis kwalifikujących się do wsparcia typów projektu oraz klasyfikację wydatków strukturalnych.

W koszcie całkowitym projektu należy przedstawić wszystkie koszty niezbędne do zrealizowania projektu (w tym również koszty przygotowania dokumentacji niezbędnej do przygotowania projektu).

W przypadku projektów w ramach priorytetu FENX.07 VAT może być uznany za kwalifikowany w projektach realizowanych przez państwowe jednostki budżetowe, kościoły i związki wyznaniowe, szkoły artystyczne prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego, pod warunkiem, że beneficjent ani żaden inny podmiot zaangażowany w realizację projektu (w szczególności partner albo podmiot upoważniony do ponoszenia wydatków kwalifikowanych) nie prowadzi działalności opodatkowanej VAT w obszarze, którego dotyczy projekt. W przypadku projektów realizowanych przez pozostałych beneficjentów (nie uwzględnionych powyżej) VAT jest zawsze wydatkiem niekwalifikowalnym.

³⁰ Dla projektów w ramach Obszaru 2

Uwaga: Koszty robót w częściach wspólnych budynku przeznaczonego zarówno na realizację funkcji kulturalnych (kwalifikowalnych w ramach priorytetu FENX.07), jak i innych funkcji niekwalifikujących się do wsparcia w ramach priorytetu FENX.07 (takich jak np. funkcje dydaktyczne, administracji publicznej) mogą być wydatkami kwalifikowalnymi w ramach projektu proporcjonalnie do udziału powierzchni całkowitej części obiektu przeznaczonej na cele kulturalne w powierzchni całkowitej ogółem.

Konieczne jest wówczas pomniejszenie kosztu kwalifikowalnych robót dotyczących części wspólnych, wyliczając procent udziału powierzchni całkowitej części przeznaczonej wyłącznie na działalność kulturalną w powierzchni całkowitej budynku, w którym realizowany jest projekt, wg wzoru:

$$P (\%) = [(Pc - \text{powierzchnia całkowita} - Pp - \text{powierzchnia całkowita służąca wyłącznie funkcji kulturalnej}) : Pc - \text{powierzchnia całkowita}] * 100\%$$

Stosownie do powyższych wyliczeń proporcjonalnie powinny zostać wyliczone również koszty nadzoru inwestorskiego oraz nadzoru autorskiego.

Analogiczne wymogi dotyczą wyrobisk górniczych.

9. OCENA DŁUGOTERMINOWEJ TRWAŁOŚCI FINANSOWO-INSTYTUCJONALNEJ PROJEKTU

W rozdziale tym powinna znaleźć się informacja na temat posiadanych przez Wnioskodawcę niezbędnych zasobów (w tym kadrowych i finansowych) do prawidłowego utrzymania i eksploatacji projektu (przedmiotu projektu) przez okres 10 lat od dnia zawarcia umowy o dofinansowanie projektu (jeżeli projekt stanowi pomoc publiczną) albo 5 lat od daty dokonania płatności końcowej (jeżeli projekt nie stanowi pomocy publicznej) (w tym zobowiązania wynikające z umowy partnerstwa). Należy odpowiedzieć na pytania: *Czy Wnioskodawca posiada zdolność organizacyjną i finansową do utrzymania projektu? Kto będzie zarządzał projektem w ciągu co najmniej 10 lat od daty zawarcia umowy o dofinansowanie/5 lat od daty dokonania płatności końcowej i w jaki sposób będzie odbywać się finansowanie.*

9.1 Struktura zarządzania

W podpunkcie należy opisać kto i w jaki sposób będzie zarządzał majątkiem, który powstanie w wyniku realizacji projektu (w ciągu co najmniej 10 lat od daty podpisania umowy o dofinansowanie-jeżeli projekt stanowi pomoc publiczną, albo 5 lat od daty dokonania płatności końcowej - jeżeli projekt nie stanowi pomocy publicznej).

9.2 Sposób funkcjonowania powstałej infrastruktury

W punkcie tym należy wskazać kto będzie odpowiedzialny za utrzymanie i eksploatację efektów inwestycji. Należy przedstawić kto będzie właścicielem infrastruktury oraz jeśli jest to inny podmiot, jej operatorem. Należy również wskazać (jeśli dotyczy) tryb przekazania infrastruktury oraz jaki tytuł prawny będzie posiadał jej operator w okresie trwałości projektu.

9.3 Analiza trwałości finansowej

Analiza trwałości finansowej projektu polega na wykazaniu, że Wnioskodawca dysponuje niezbędnymi zasobami, aby pokryć koszty eksploatacji i utrzymania inwestycji realizowanej w ramach projektu zarówno na etapie inwestycyjnym, jak i operacyjnym (10 lat od daty podpisania umowy o dofinansowanie (jeżeli projekt stanowi pomoc publiczną) albo 5 lat od daty dokonania płatności końcowej (jeżeli projekt nie stanowi pomocy publicznej)).

Analiza trwałości finansowej projektu powinna obejmować następujące działania:

- a) analizę zasobów finansowych projektu,
- b) analizę sytuacji finansowej beneficjenta/operatora z projektem.

Analiza zasobów finansowych projektu zakłada dokonanie weryfikacji trwałości finansowej projektu i polega na zbadaniu salda niezdyktowanych skumulowanych przepływów pieniężnych generowanych przez projekt, z uwzględnieniem dofinansowania projektu z funduszy UE. Projekt uznaje się za trwały finansowo, jeżeli saldo to jest większe bądź równe zeru we wszystkich latach objętych analizą. Oznacza to wówczas, że planowane wpływy (w tym z tytułu dofinansowania z funduszy UE) i wydatki zostały odpowiednio czasowo zharmonizowane tak, że przedsięwzięcie ma zapewnioną płynność finansową.

Analiza sytuacji finansowej beneficjenta/operatora polega na sprawdzeniu trwałości finansowej nie tylko samego projektu, ale również beneficjenta/operatora z projektem (jeżeli operator zbankrutuje, trwałość samej inwestycji może stracić znaczenie). Analiza przepływów pieniężnych powinna wykazać, że beneficjent/operator z projektem ma dodatnie roczne saldo skumulowanych przepływów pieniężnych na koniec każdego roku, we wszystkich latach objętych analizą.

Analizę trwałości finansowej przeprowadza się w wartościach niezdyktowanych, w oparciu o ceny stałe, zależnie od tego, w jakich cenach prowadzona była analiza finansowa. Przy analizie trwałości finansowej bierze się pod uwagę wszystkie przepływy pieniężne, np. podatki bezpośrednio należy każdorazowo uwzględniać jako koszty. Ponadto, w ramach analizy trwałości finansowej uwzględniane są również te wpływy na rzecz projektu, które nie stanowią przychodów, np. dotacje operacyjne.

Niezbędne jest przedstawienie informacji dotyczącej gotowości organizatora/organizatorów do pokrycia kosztów funkcjonowania infrastruktury w okresie trwałości projektu. Informacja powinna być zgodna z oświadczeniem organizatora/organizatorów stanowiącym załącznik do wniosku o dofinansowanie projektu.

Należy opisać działania zmierzające do poprawy i stabilizacji swojej sytuacji finansowej oraz przedstawić plan zwiększenia, w wyniku realizacji projektu, stopy samofinansowania działalności prowadzonej w obiekcie/-ach będącego/-ych przedmiotem projektu, z którego wynikałaby dywersyfikacja źródeł dochodów własnych i poleganie w większym stopniu na środkach pochodzących spoza publicznych środków krajowych, niż w ostatnim roku poprzedzającym rok złożenia wniosku o dofinansowanie.

Konieczne jest opisanie czy w wyniku realizacji inwestycji nastąpi zwiększenie stopy samofinansowania działalności prowadzonej w obiekcie/-ach będącego/-ych przedmiotem projektu, prowadzące do dywersyfikacji źródeł dochodów własnych i zwiększenia udziału w

finansowaniu infrastruktury środków pochodzących spoza publicznych środków krajowych³¹ - w porównaniu do ostatniego roku poprzedzającego rok złożenia wniosku o dofinansowanie.

10. PODSUMOWANIE

Należy przedstawić podsumowanie głównych wniosków wynikających z przeprowadzonego studium wykonalności. Punkt ten powinien zawierać konkluzje wynikające z poszczególnych części studium oraz streszczenie studium.

Uwaga: Można zawrzeć autoocenę wnioskodawcy w zakresie spełniania przez projekt kryteriów oceny.

---

³¹ Jako publiczne środki krajowe rozumie się środki finansowe pochodzące z budżetu państwa oraz państwowych funduszy celowych, środki budżetów jednostek samorządu terytorialnego, środki innych jednostek sektora finansów publicznych, a także inne środki jednostek oraz form organizacyjno-prawnych sektora finansów publicznych